

Kadyanshi ka Shinga ka Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya, uza da korongi tagarada u na vi u rongo tā evu n Yesu a'ayin a dā Yesu yain manyan ma ne pini na a likimba. An nala u wurai, Yahaya tuwā tā u wokoi uzapige a asuvu a atoni a Yesu. A tagarada u na vi, u yan tā kadyanshi ka ili i'ya i gitai an wari kabolo n Yesu.

A tagarada u na vi tsa wene tā ili i'ya Yesu dansai n i'ya u yansai an wari kabolo n ama. Tsa wene tā alabari a uka u aza a Samariya uza da u wushai mini ma unakā uma ma Yesu, uka da a kānai n unyushi u cīngi, kaje ka ne Li'azaru uza da u 'yāngasai a ukpā, n ili i roku ushani i'ya u yansai. Yesu isā tā kaci ka ne "Mpa" kala ka lakai uwulukpi ka Kashilā a kaletsu ka aza a Yahuda. U wenike tā iryoci ushani i'ya ya wenike an eyi kaliniki ka shinga ka, kpam aya katyaci ka mayun. Yahaya wenike tā ikunesavu i shindere i'ya Yesu yain i'ya i wenikei tyoku da Yesu wari. Ute a asuvu a le u da, an Yesu tānasai kawunu, wā tā tyoku u tata u ne, uza da bawu wa aşakā manyan ma ne.

Yahaya korongu tā ili i na yi tsārā ama a pityanangu n Yesu, kpaci aya Kawauwi. A masala ma 3 makpāndā ma 16, tsa wene tā kadyanshi ka ucira ka ka wenike tyoku da Kashilā ka ciga ama a asuvu a likimba u na. Cinda Yahaya wenei ili i na yi n a'eshi a ne, u gan tā tsu wushuku n ili i'ya u danai vi mayun da.

Ili i'ya i'ari a tagarəda u na vi
 Ushipa adama a ucikpala udani vi (1:1-18)
 Akani a Yahaya Kalyubugi (1:19-34)
 Yesu dangasai atoni a ne a kagitə (1:35-51)
 Ikunesavu i shindere i Yesu (2:1–12:50)
 A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo u
 ne n ukpə u ne (13:1–19:42)
 Yesu wə tə n uma (20:1-10)
 Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne
 (20:11–21:25)

Udani u da u tsu nákə uma

¹ Kahu a yain likimba, Udani* wə tə pini. Wə tə kabolo n Kashilə, kpam dem Kashilə ka. ² A kagitə wə tə kabolo n Kashilə.

³ U yan tə ili i'ya i'ari pini gba, ili i'a la i'ya bawu u yain wa.

⁴ Aya kami ka uma, kpam uma u nala vi u tuko tə ama katyashi. ⁵ Katyashi ki ka wakana tə a asuvu a karimbi, kpam karimbi ki ka fuda ka cimbusə ka wa.

⁶ Kashilə ka suku tə vuma roku, uza da a ka isə Yahaya,† n kadyanshi. ⁷ U tuwə tə u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi, tsərə ya dem u pityanangu adama a ili i'ya u danai vi. ⁸ Aya katyashi ki wa, shegai u tuwə tə u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi. ⁹ A'ayin a da baci

* **1:1** Aza a Yahuda a bidya tə Udani vi Kashilə ka, kpaci caupa de a tsu isə kala ka Kashilə karara wa, shegai “Udani” ko “Tata.” A mkpəndə n 10 n 14 n wenike tsu tə an Yahaya wa dansa a kaci ka Yesu an u yankai “Udani” manyan. † **1:6** Yahaya u makpanda ma na mi Yahaya Kalyubugi da, Yahaya kasuki uza da korongi tagarəda u na vi u da wa.

katyashi ka mayun ki ka tuwai a likimba, ka naka tã ama gbã katyashi.

¹⁰ Udani vi wari tã a likimba, kpam Kashilã ka yan tã manyan n eyi an u yain likimba, kpam gbã n nala ama a likimba a reve yi wa. ¹¹ U tuwa tã a uyamba u ne, shegai ama a ne a wusha yi wa. ¹² Ama roku a wusha yi tã, kpam a wushuki n eyi. Adama a nala u zuwa le a wokoi mmuku n Kashilã. ¹³ A'ayin a da isheku i le i matsa le a likimba, ilimaci i nala i zuwa le a woko mmuku n Kashilã wa. Kashilã ka ka zuwa le a wokoi mmuku n ne.

¹⁴ Udani vi u woko tã vuma, kpam u rongoi n atsu. Wa tã ushadangi n ukuna n shinga n u mayun. Tsu wene tã tsupige tsu ne; wata, tsupige tsa u wushai vi, kpaci aya koshi Maku ma Tata.

¹⁵ Yahaya dana tã ukuna u mayun a kaci ka Udani vi, kpam u tonukoi ama, “Uza da n yanka da kadyanshi a kaci ka ne aya gai na vi, ‘Uza roku da pini wa tuwã a kucinã ku va, u la mu tã tsupige, kpaci wa tã pini kahu mpa.’ ” ¹⁶ Adama a nala, uciga u da wa ciga tsu ciã da u tsu yansãka tsu ukuna u shinga,† kpam u tsu zuwusuka tsu tã una u shinga maco. ¹⁷ Musa da tukoi ama Mele, Yesu Kawauwi kpam u tukoi ama ukuna u shinga n u mayun. ¹⁸ Kotsu uza wã la u wenei Kashilã wa. Shegai Maku mi ma zuwa tã ama a revei tyoku da Kashilã kãri, kpaci aya koshi Maku ma mãri ili i te n Kashilã ki, kpam wari evu n Tata.

*Yahaya Kalyubugi danai ukuna u Yesu
(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Luka 3:1-18)*

19 Azapige a aza a Yahuda a Urishelima a suki adarākpí n aza a Levi ubana ara Yahaya a weci yi ko ya wari.

20 Yahaya kpàdà le uwushunku wa, shegai u dansai n ele karara, “Mpa Kawauwi ki wa.”

21 Aku a wece yi, “Ada baci Kawauwi ki wa, ada yai? Ada Iliya† vi?”

U wushunku le, “A'a, mpa wa.”

A doku a wece yi, “Avu Matsumate§ ma a dangasai vi ma?”

U wushuki, “A'a, mpa wa.”

22 Aku a doku a wece yi, “Ada yai? Wushunku tsu tyoku da tsa ba tsa tonuko aza da a suku tsu. Ya vu bidyai kaci ka vunu?”

23 Yahaya wushunku le n kadyanshi ka Ishaya matsumate:

“Mpa kalagatsu ka ka salasa a kakamba, n ka dansi,

‘Lapulai ure adama a Asheku a da a ka tuwà!’ ” ◊

24 Afarishi a da a suki atsumate yi. **25** A wece yi, “Ada baci Kawauwi, ko Iliya, ko Matsumate ma a dangasai vi wa, nida va lyubugusu ama naха?”

26 Yahaya wushunku le, “Mpa n mini ma ma lyubugusu, shegai n gogo-na naха uza roku da pini a asuvu a kakumà ka ama uza da bawu i revei.

27 Aya uza da wa tuwà a kucinà ku va. Mpa n ràtsa n surukpa isirikatsu i akpata a ne wa.”

† **1:21** Adama a da Kashilà ka bidyai Iliya ubana a zuba n uma u ne, da aza a Yahuda a'ari a uvana ugono u ne. § **1:21** Musa yan ta kazuwamgbani n aza a Isara'ila u da Kashilà ka sukunku le ta Matsumate tyoku u ne. Pini nala, aza a Yahuda a'ari a uvana Matsumate mi. ◊ **1:23** Isha. 40:3.

²⁸ Yahaya wa lyubugusu ama a ilyuci i Batani, kasana n Agat  a Urudu nte ili i na yi i gitai pini gba.

Yesu da Maku ma Kondom ma Kashila

²⁹ An kain ka wansai, Yahaya wenei Yesu, an wa gawunsa n eyi, aku u tonukoi ama, “Maku ma Kondom ma Kashila  ka yankai manyan tsara u cimbusukà ama a likimba unyushi u cingi u le ma na. ³⁰ Aya gai ma dansaka an n danai, ‘Uza roku da pini wa tuw  a kucin  ku va , u la mu t  tsupige, kpaci wa  t  pini kahu mpa.’ ³¹ M ri n reve an aya wa, shegai m ri ulyubugusu n mini ts ra n zuwa aza a Yahuda a reve ko aya yai.”

³² Aku Yahaya danai, “N wene t  Kulu Keri ku wutai a zuba ku cipai ara ne yavu kadya ku woko yi pini. ³³ M ri n reve an aya wa, shegai an Kashila ka suku mu n lyubugu ama n mini, da u tonuko mu, ‘Vu wene baci Kulu Keri ku cipai ara uza roku aku ku woko yi pini, vuma u nala vi aya ya vana vi. Aya wa lyubugu ama n Kulu Keri.’ ³⁴ N wene t  ili i nala yi i gitai n Yesu. Adama a nala, n tonuko d  ukuna u mayun, aya Maku ma Kashila mi.”

Atoni a Yesu a kagita

³⁵ An kain ka wansai, Yahaya pini n u lyubugusi ama kabolo n ama a re a asuvu a atoni a ne, ³⁶ aku u wenei Yesu wa wala, u danai, “Maku ma Kondom ma Kashila ma gai na vi!”

³⁷ An atoni a re yi a panai Yahaya danai nala, a tonoi Yesu. ³⁸ An Yesu kpatalai u wenei a ka tono yi, u wece le, “Ndya ya bolo?”

Aku a wushuki, “Rabbi,  nte va rongo?” (“Rabbi;” wata, “Kawenishiki.”)

39 U wushunku le, “Tuwai i wene.” (A’ayin a nala yi evu n ulapa u uwule u nishi u da u kaara.) Aku a lazai n eyi a wenei asu vi, a rongoi pini hal kaara ka rukpai.

40 Uza te a asuvu a atoni a re yi aya Andurawu utoku u Simo Bituru uza da a’ari tata u te. **41** Ili i’ya Andurawu gitai uyan i’ya u zamai utoku u ne vi u tonuko yi, “Tsu wene ta Kawauwi ka a yanka tsu kazuwamgbani ki!” (N Tsiyahuda a yanka ta manyan n “Kawauwi” kpam ili i’ya i te n udani u “Kirisiti” n Tsihelina.) **42** Aku Andurawu bidyai utoku u ne vi ubana ara Yesu.

Yesu kondono yi u danai, “Ada Simo, kala ka tata u vunu ka Yahaya. A ka isa vu ta Kefa.” (“Kefa” ili i te i’ya n “Bituru.”)*

Yesu dangasai Filibu n Nataniya

43 An kain ka wansai, Yesu yawunsai u bana a Galili. Aku u ba u cinai Filibu, u tonuko yi, “Tono mu.”

44 Besaida da ilyuci i Filibu, n ilyuci i Andurawu n Bituru. **45** Filibu ba u boloi Nataniya, aku u tonuko yi, “Tsu wene ta vuma da Musa korongi ukuna u ne a Mele mi. Kpam dem ntsumate n korongu ta ukuna u ne. Aya Yesu maku ma Isuhu, kpam ilyuci i ne i’ya Nazara.”

46 Shegai Nataniya wece yi, “Ili i shinga i’la la ya wuta a Nazara?”

Filibu wushunku yi, “Tuwu vu wene.”

47 An Yesu wenei Nataniya wa rabu evu n eyi, aku u danai, “Eyi na matsikaya ma aza a Yahuda ma mayun ma. Uza maryafuka da wa.”

* **1:42** Kalen ka a’ala a Kefa n Bituru ka “katali.”

48 Nataniya wece yi, “Nida vu yansai vu reve mu?”

U wushunku yi, “Kahu Filibu isaq vu, n wene vu tə a kulu ku madanga ma kapopi.”

49 Aku Nataniya tonuko yi, “Kawenishiki, avu Maku ma Kashilə ma. Ada Magono ma aza a Yahuda.”

50 Yesu danai, “Wushuku da vu wushuki na mpa an n tonuko vu n wene vu tə a kulu ku madanga ma kapopi? Va wene tə ili i'ya i lai i naha ug-bonguro.”

51 U tonuko le kpam, “Mayun n tonuko da, Ya wene tə zuba u kukpa kpam atsumate a zuba a Kashilə n a yuwi n a cipi a zuba u Maku ma Vuma.”

2

Yesu zuwai mini ma wokoi mini ma cinwi

1 Pini nala, a kain ka tatsu, a ka yan abiki a iyolo a ilyuci i Kanan u Galili. Mma u Yesu wa tə dem pini a asu vi. **2** A libana tə dem Yesu n atoni a ne.

3 An mini ma cinwi mi ma kotsoi, aku mma u Yesu u tonuko yi, “Mini ma cinwi mi ma kotso de.”

4 Yesu wushunku yi, “Mma, ndya i zuwai va damgbarasa mu naха? Kotsu a'ayin a va a yan wa.”

5 Mma u ne u tonukoi agbashi yi, “Yanyi gbə ili i'ya u tonuko da i yain.”

6 Caupa, Kashilə ka naқa tə aza a Yahuda mele tyoku da a ka yansa kuza. Adama a nala, aza a kuwa yi a'q tə na mmuru n mini n teli n da a shei a atali. Maru dem ma gbonguro tə hal ma fuda tə ma bidya evu na nlanda n mini n teli.

⁷ Yesu tonukoi agbashi yi, “Shadangi mmuru mi n mini.” Aku a shadangi n da tipi-tipi.

⁸ U tonuko le, “Gogo-na kenei i banka uzapige u abiki vi.”

Aku a yain tyoku da u tonuko le a yain. ⁹ An uzapige vi u pedei, aku u wenei ma gono de mini ma cinwi. U reve tani asu u da mini ma cinwi mi ma wutai wa, shegai agbashi a da a tukoi ma vi a reve ta. Aku u isai valisavu vi, ¹⁰ u tonuko yi, “Mini ma cinwi ma shinga ma a tsu gitə a tuko, a'ayin a da baci ama a soso, aku a tuko ma bawu ma cinai ma kagita kayanyan. Shegai avu vu sokongu ta mini ma cinwi ma shinga mi she gogo-na!”

¹¹ A Kanan u Galili da Yesu yain ukunosavu u kagita u ne. Nte da u wenikei pini tsupige tsu ne, kpam atoni a ne a wushuki n eyi.

¹² An nala wurai, aku u lazai ubana a ilyuci i Kafarnahum kabolo nə mma u ne, n atoku a ne, n atoni a ne. A rongo tə pini a'ayin kenu.

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila
(Matiyu 21:12-13; Marku 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Yesu banai a Urishelima, kpaci a'ayin a Abiki a Upasamgbana a yan de evu. ¹⁴ An u uwai a Kuwa ku Kashila ki, aku u cinai aza a udengishe anaka, nə nlala, nə ntambara. U wenei aza da a tsu dusukusu a asu u iteburu i le n a savadasi ikebe icun kau-kau. ¹⁵ U zamai a'awun u cai kaban u yain kajabu. U lokoi ama yi pini a Kuwa ku Kashila ki, kabolo nə nlala n le n anaka a le dem. U mutsukpusai iteburu i aza da a ka savadasa ikebe u wacinsai ikebe yi. ¹⁶ U tonukoi aza da a

ka dengishe ntambara, “Takpai ili i na yi pini na!
Kotsu i gonuko kuwa ku Tata u və kuden wa!”

¹⁷ An nala gitai, aku atoni yi a cibai n ili i'ya
a korongi caupa a asuvu a Tagarəda u Kashila:
“Adama a uciga u da ma ciga kuwa ku vunu cika,
u da wa zuwa mu n kuwə.” ◊

¹⁸ Azapige a aza a Yahuda a wecei Yesu,
“Ulunosavu u eni u da va yan tsarə u wenike
tsu tyoku da vu tsarai ucira u uyan ili i na yi?”

¹⁹ U wushunku le, “Wəsəi kuwa ku Kashila ku na
ki, ma ma tə ka kpam a asuvu a a'ayin a tatsu.”

²⁰ A wushunku yi, “An a gitai kuma ku Kuwa ku
Kashila ku na ki, a yan tə ayen amangare n a teli
kahu a kotso ka! Niða va fuda va ma ka a asuvu
a a'ayin a tatsu?” ²¹ Shegai an Yesu danai “kuwa
ku Kashila ki,” ikyamba i ne i'ya wa dansəka.
²² A'ayin a da u tuwai u 'yəngai a ukpa, da atoni yi
a cibai u tonuko le tə ukuna vi. Aku a wushuki gba
ili i'ya Yesu dansai n i'ya a korongusi a Tagarəda u
Kashila.

Yesu reve tə tyoku da ama a'ari

²³ An Yesu wəri a Urishelima adama a Abiki a
Upasamgbana yi, ama ushani a wushuku tə n eyi
kpaci a wene tə ikunesavu i'ya u yansai. ²⁴ Yesu
reve tə tyoku da atakasuvu a ama a'ari, adama a
nala u wushuku u əsənka le kaci wa. ²⁵ Adama a
da u revei atakasuvu a ama gba, she kpam uza u
tonuko yi ukuna u roku a kaci ka uza wa, kpaci eyi
n kaci ka ne u reve tə ili i'ya i'ari a asuvu a vuma.

◊ ^{2:17} Ishp. 69:9.

3*Nikodimu tuwai ara Yesu*

¹ A asuvu a Asheshi a Pige yi, uza roku da pini uza da a ka isaq Nikodimu, Kafarishi ka. ² Kain ka te n kayin, u banai ara Yesu, u danai, “Uzapige, tsu reve tə Kashilə ka ka suku vu ara tsunu vu wenishike tsu. Kpacı ko uza wa fuda wa yan ikunesavu tyoku da va yanswa wa, shegai Kashilə kə baci n eyi.”

³ Yesu wushuki, “Mayun n tonuko vu, uza wə la wa uwa a tsugono tsu Kashilə wa, she a doku a matsa yi ilimaci i ire.”

⁴ Nikodimu wece yi, “Vuma u kutsa baci, niña wə kpam a ka doku a matsa yi? Wa doku kpam wa uwa a katsumə ka mma u ne wa. Niña a ka yan a matsa vuma ilimaci i ire?”

⁵ Shegai u wushunku yi, “Mayun n tonuko vu, uza wə la wa uwa a tsugono tsu Kashilə wa, she a matsa yi ilimaci i ire n mini n Kulu Keri. ⁶ Isheku i vuma alya a tsu zuwa ikyamba i vuma i tsərə uma, shegai Kulu Keri ku Kashilə ka ku tsu zuwa kulu ku vuma ku tsərə uma. ⁷ Kotsu vu yain majiyan an n tonuko vu, ‘She a doku a matsa də ilimaci i ire wa.’ ⁸ Uwule u tsu lapana tə a asu u də dem wa ciga, kpam vu tsu pana tə mawurə ma ne, shegai vu tsu reve asu u də u gitəi ko kpam a asu u da wa bana wa. Nala dem wəri Kulu Keri ku matsa baci vuma.”

⁹ Nikodimu wece yi, “Niña wa yan u gitə nala?”

¹⁰ U wushunku yi, “Avu kawenishiki ka ka pige a asuvu a Isara'ila. Niña vu yansai vu kpədai ureve ukuna u na? ¹¹ Mayun n tonuko vu, ukuna u də tsu revei u də tsa dansa, kpam tsu yain kadyanshi

ka ili i'ya tsu wenei. Shegai i wushuku n ili i'ya tsu tonuko dã wa. ¹² N tonuko dã tã ukuna u likimba naha, shegai i wushuku n kadyanshi ka vã wa. Adama a nala, ya fuda ya wushuku nã mpa n tonuko dã baci ili i'ya i'ari a zuba wa. ¹³ Mpa Maku ma Vuma, mpa koshi n wutãi a zuba n tuwai a likimba, kpam ma doku ma gono a zuba. ¹⁴ Tyoku da Musa saki kali ka urim u shili a kakamba, nala dem a ka saku Maku ma Vuma. ¹⁵ Adama a nala, uza da baci dem u wushuki n Maku ma Vuma, wa tsara tã uma u da bawu wa kotso.

¹⁶ “Tyoku da Kashilã ka cigai ama a likimba cika u da na: u neke tã Maku ma te ma ne koshi tsara uza da baci dem u wushuki n eyi kotsu u kuwa wa, shegai u tsara uma u da bawu wari n utyoku. ¹⁷ Kashilã ka suku Maku ma ne a likimba tsara u kidaga ama ugana u ukpa wa. Shegai u suku yi tã tsara u wauwa le. ¹⁸ A ka kidaga aza da a wushuki n Maku mi ugana wa. Shegai a kidaga de aza da bawu a wushuki vi ugana, kpaci a wushuku n Maku ma te ma Kashilã mi wa. ¹⁹ Ili i'ya i zuwai a ka kidaga le ugana i'ya na: Katyashi ka tuwa tã a likimba. Shegai a ciga katyashi ki wa, aku a gono a ka ciga karimbi, kpaci manyan ma cingi ma a ka yansa. ²⁰ Aza da a ka yansa ukuna u cingi a tsu ciga katyashi wa, kpam a ka tuwa evu n ka wa, kpaci a ka ciga uza u wene manyan ma cingi ma a ka yansa wa. ²¹ Shegai aza da a ka tono ure u mayun a ka tono tã katyashi, ya dem wa wene tã a ka yansa ili i'ya Kashilã ka ciga le a yain.”

Yahaya Kalyubugi cikpalai Yesu

²² An a yain a'ayin kenu, Yesu n atoni a ne a banai ubongu u Yahuda, a tsã tã a ɓarakpai pini kenu

n a lyubugusi ama. ²³⁻²⁴ A'ayin a nala yi kotsu a banka Yahaya a kuwa ku a'ali wa. Yahaya rongo tā ulyubugusu ama a Ayino evu n Salima, kpaci asu vi mini ma pini ushani. Ama a rongo tā ubansa ara ne cika tsāra u lyubugu le. ²⁵ Kananamgbani ka rukpā tā a mere ma atoni a Yahaya n uza u Yahuda u roku a kaci ka uwulukpe u ikyamba. ²⁶ Aku a banai ara Yahaya, a danai, "Kawenishiki, vuma da vu cinai a kapashi ka Agatā a Urudu vi, uza da vu danai Kawauwi ka vi, aya dem pini wa lyubugusu ama. Kpam ya dem nte wa bansa de, n u da a ka tuwā ara tsunu."

²⁷ Aku Yahaya wushunku le, "Ili i'ya Kashilā ka nākai vuma i'ya koshi wa tsāra. ²⁸ I panāka mu tā an n danai, 'Mpa Kawauwi ki wa, shegai mpa Kashilā ka suki n tuwā n lapula ure adama a ne.' ²⁹ Ukasavu u tsu bana tā a asu u da vali u ne wāri. Kaje ka valisavu ka tsu pana tā kalagatsu ka valisavu ki, u yain kpam mazāngā kabolo n eyi. Mpa kaje ka valisavu ka, kpam ma pana tā kayanyan cika an u lyai kaci ka ukuna. ³⁰ U kānā tā u lyai kapala n uwoko n tsupige, mpa kpam n woko uza u kenu."

Uza da u wutāi a zuba

³¹ Yahaya doki u danai, "Uza da u wutāi a zuba u la tā ama gbā tsupige. Uza da u wutāi a likimba uza u likimba u da, kpam ukuna u likimba u da koshi u tsu rongo udansa. Shegai uza da u wutāi a zuba vi u la tā ya dem tsupige. ³² U tsu yan tā kadyanshi a kaci ka ili i'ya u wenei kpam u panai, shegai ko uza u tsu wushuku n i'ya wa tono wa. ³³ Uza da baci dem u wushuki n i'ya u danai, u wenike tā

an u wushuku tà la vi n ili i'ya Kashilà ka danai mayun da. ³⁴ Uza da Kashilà ka suki vi, ukuna u Kashilà u da u tsu dansa, kpaci Kashilà ka nákà yi tà ucira u Kulu Keri gbende. ³⁵ Tata vi u ciga tà Maku mi cika, adama a nala u nákà yi tà ucira a kaci ka ili gba. ³⁶ Aza da a wushuki n Maku mi, a'á tà n uma u dà bawu wa kotso. Shegai aza dà bawu a ka panákà Maku mi, a ka tsàrà uma wa. Asuvu a upan a Kashilà a'á tà a kaci ka le maco.”

4

Yesu dansai n uka u aza a Samariya

¹ Afarishi a pana tà alabari an Yesu wa tsàràsà atoni ushani hal a lai atoni a Yahaya kakuma, kpam n u lyubugusi le. ² (Ko an u wokoi aya n kaci ka ne wa lyubugusu ama yi wa, atoni a ne a da.) ³ An u revei Afarishi a pana tà ukuna vi, aku u lazai u ֤sákai Yahuda ugono a Galili.

⁴ Ure vi u pasamgbana tà a uyamba u Samariya. ⁵ Eyi pini a nwalu a Samariya vi, aku u rawai a ilyuci i roku i'ya a ka isà Saika, asu vi u ֤sarakpà n kashina ka Yakubu nákai maku ma ne Isuhu wa. ⁶ Ilyukoi i Yakubu i'là tà pini. N kaara a kaci, an Yesu wowoi cika, kpaci u yan tà nwalu ma mbari, aku u dusuki a ikengi i ilyukoi yi.

⁷⁻⁸ A'yayin a da atoni a ne a banai a asuvu a ilyuci tsàrà a tsila ilikulya, aku uka u aza a Samariya u roku u tuwai ukene mini. Yesu folo yi, “Ne mu mini n soi.”

⁹ Uka vi u yan tà majiyan cika, kpaci aza a Yahuda a 'yuwan tà ili i'ya ya gawan le n aza a Samariya. Aku u tonuko yi, “Avu uza u aza a

Yahuda da, mpa kpam uka u aza a Samariya da mari. Ndyia i zuwai va folo mu mini?”

¹⁰ U wushunku yi, “Vu reve ili i'ya Kashila ka ciga ka nákà vu wa, kpam vu reve uza da wári vu a ufolo mini ma uso mi wa. A da baci vari vu revei, vari va folo mu t mini ma ma nákà uma.”

¹¹ Uka vi u danai, “Uzapige, v gbm n ili i ukenike mini wa, kpam ilyukoi yi i'l t lyungulyungu. Nte va tsra mini ma ma nákà uma vi?

¹² Akaya a tsunu Yakubu da gvug tsu ilyukoi i na yi, eyi n aza a kuwa a ne n nnama n kuwa n le a soso t pini mini. Avu la Yakubu tsupige da?”

¹³ U wushuki, “Uza da baci dem u soi mini ma na mi, wa doku t wa pana kakuli. ¹⁴ Shegai aza da a ka so mini ma ma nákà le vi, a ka doku a ka pana kakuli wa. Mini ma ma nákà le vi ma woko t tyoku u keshi ka mini a asuvu a le. Mini ma nala mi ma nákà le t uma u da bawu wa kotso.”

¹⁵ Uka vi u tonuko yi, “Uzapige, ne mu mini ma nala mi n soi, tsra n doku n pana kakuli wa. Kotsu n doku n gono a asu u ilyukoi i na yi ukene u mini wa.”

¹⁶ U tonuko yi, “Wala ba vu is vali u vunu i tuwa kabolo n eyi.”

¹⁷ Uka vi u wushuki, “Mri n vali wa.”

U wushunku yi, “Mayun da an vu danai vari n vali wa. ¹⁸ Vu bansa t a'ali a tawun iyolo, kpam uza da vari kabolo n eyi gogo-na vi, vu yan iyolo n eyi wa. Úkuna u da vu tonuko mu vi mayun da.”

¹⁹ Uka vi u danai, “Uzapige, n reve t avu matsumate ma. ²⁰ Isheku i v i gbashika t Kashila a Masasa ma Gerizim, shegai ed aza a Yahuda i da Urishelima da koshi asu u ulya kayala.”

²¹ U tonuko yi, “Uka, wushuku nã mpa, a'ayin a ka tuwã tã a ða bawu ama a ka lyaka Tata kayala ko a masasa ko kpam a Urihelima. ²² Edã aza a Samariya kenu ða i revei a kaci ka uza ða ya lyaka kayala. Atsu kpam aza a Yahuda tsu reve tã ukuna ushani a uza ða tsa lyaka kayala, kpaci Kashilã ka sukunku tã ama iwauwi a kukere ku aza a Yahuda. ²³ A'ayin a ka tuwã tã, mayun gbam a ða a rawa ðe, a ða Kulu Keri ka zuwa ama a lyaka Tata kayala tyoku ða wãri mayun. Tyoku ða Tata wa ciga ama a lyaka yi kayala ða la vi. ²⁴ Kashilã kulu ka, kpam u kana tã ama a lyaka yi kayala a asuvu a kulu ku le tsarã a lyaka yi kayala dere.”

²⁵ Uka vi u danai, “N reve tã Kawauwi ka tuwã ta, aya a tsu isa Kirisiti. A'ayin a ða baci u tuwai, wa todugbusuko tsu tã ili dem.”

²⁶ U wushunku yi, “Mpa uza ða gai ma dansa n avu na vi, mpa vuma u nala vi.”

Atoni a gonoi a asu u ilyukoi

²⁷ Kute-kute, atoni a Yesu yi a gonoi. A yan tã majiyan cika an a cina yi wa dansa n uka. Shegai ko uza u wece uka vi, “Ndya va ciga?” wa, ko kpam a weci Yesu, “Nida va dansa n eyi?” wa.

²⁸ Uka vi u getAsakai malanda ma mini ma ne, u lazai a ubana a ilyuci yi u tonukoi ama ukuna vi, u danai, ²⁹ “Tuwai i wene vuma ða u tonuko mu gbã ili i'ya n yansai! Ko wa yan aya Kawauwi ki?” ³⁰ Aku a wutai a ilyuci yi a ba a cinai Yesu.

³¹ An a'ari pini uyan nala, aku atoni a ne a tonuko yi, “Kawenishiki, yan ahankuri tsã vu lyai ili i roku.”

³² Shegai u tonuko le, “Mə tə n ilikulya i'ya bawu i revei n i'ya.”

³³ Aku atoni yi a ka wecemgbene n a dansi, “Uza roku u tuko yi ilikulya da?”

³⁴ U wushunku le, “Ilikulya i va i'ya n yain manyan ma uza da u suku mu wa ciga mu n yain, kpam n kotso ma. ³⁵ I'q tə n tsizagadi tsa tsu danai, ‘Iwoto i nishi i wura baci, da ama a tsu kapa ilya.’ Shegai n tonuko də webelei mai, ya wene tə ilya i gewe de ya ciga ukapa. ³⁶ N gogo-na naha, uza da wa kapa vi wa tsarasa de katsupi ka ne, kpam wa cirangusu de ili i'ya u kapai vi adama a uma u da bawu wa kotso. Uza da u cei n uza da u kapai vi a ka zangana tə kabolo. ³⁷ Tsizagadi tsu na tsi mayun da, ‘Uza u naha u cei, uza u nide kpam u kapai.’ ³⁸ N suku də tə i kapi ilya i'ya bawu i yain manyan ma le. Ama roku a da a gitai manyan mi, aku edə kpam i koruso ma.”

Aza a Samariya ushani a wushuki

³⁹ Aza a Samariya ushani a ilyuci yi a wushuku tə n Yesu adama a ukuna u na u da uka vi u tonuko le: “U tonuko mu tə gbə ili i'ya n yansai.” ⁴⁰ An aza a Samariya a tuwai ara Yesu, a folo yi u cipa ara le,aku u doki u dusuki pini a'ayin a re. ⁴¹ Pini nala, aza roku ushani a doku a wushuki adama a ili i'ya u danai.

⁴² A tonukoi uka vi, “A kagitə tsu wushuku tə n Yesu adama a ili i'ya vu tonuko tsu, shegai gogo-na tsu wushuku tə adama a da tsu panaka yi n kaci ka tsunu. Tsu reve tə vuma u na vi aya Kawauwi ka likimba.”

*Yesu tanaṣai maku ma uzapige
(Matiyu 8:5-13; Luka 7:1-10)*

⁴³ An a'ayin a re a wurai, aku Yesu lazai ubana a kabon ka Galili. ⁴⁴ (Wari u dana taq caupa ama a tsu wushuku n matsumate a ilyuci i ne wa.) ⁴⁵ An u rawai a Galili, ama yi a ryabusa yi. Adama a da a wene taq gba ili i'ya u yansai de a'ayin a Abiki a Upasamgbana a Urishelima, kpaci a'qa taq dem pini a asu vi.

⁴⁶ Yesu pini a Galili, aku u gonoi a ilyuci i Kanan a asu u da u gonukoi mini ma wokoi mini ma cinwi. A ilyuci i Kafarnahum, uzapige u roku da pini uza da maku ma ne mari n mabala. ⁴⁷ An u panai a da Yesu wuta taq a Yahuda u tuwa a Galili, aku u banai ara ne u folo yi u tuwa a Kafarnahum u tanaṣa maku ma ne, kpaci maku mi ma taq a una u ukpa.

⁴⁸ Yesu wushunku yi, “Uza wa la a asuvu a de wa wushuku wa, she u wene iryoci n ikunesavu.”

⁴⁹ Uzapige vi u danai, “Kawenishiki, tuwa a kuwa ku va kahu maku ma va ma kuwa.”

⁵⁰ U wushuki, “Wala vu gono a kuwa. Maku ma vunu ma yan taq uma.”

Vuma vi u wushuki n ili i'ya Yesu tonuko yi, aku u lazai ugono a kuwa. ⁵¹ Eyi pini a nwalu a ugono, aku u gawunsai n agbashi a ne a roku, a tonuko yi, “Maku ma vunu ma tanade!” ⁵² U wece le a'ayin a da maku mi ma tanai. A wushunku yi, “Mabala mi ma asaka yi taq nayain dere u ulapa u uwule u iyan u kaara.”

⁵³ Aku tata vi u revei derere u a'ayin a nala yi a da Yesu danai, “Maku ma vunu ma yan taq uma.”

Pini nala, vuma vi n ama da a'ari a kuwa ku ne a wushuki n Yesu.

⁵⁴ Ukunosavu u ire u da la vi u da Yesu yain an u əsəkəi Yahuda u rawai a Galili.

5

Yesu tənəsəi kawunu

¹ An nala wurai, Yesu lazai ubana a Urishelima a asu u abiki a aza a Yahuda. ² A Urishelima vi, kadəkə ka mini ka pini evu n Utsutsu u Ncon u da a ka isə Betesida n Tsi'arama. A kyawan tə ka n afalaka a tawun. ³ Aza a mbələ ushani a tsu vakusu tə pini evu n mini mi. Aza roku arumbə a da, aza roku awunu, n aza da ili i soi. [A'ari a uvana mini mi ma vurə, ⁴ kpaci gaawan katsumate ka zuba ka tuwa tə ka vurə ma. Uza da baci u gitai pini u'uwa a'ayin a da mini mi ma vurəi vi wa tənə tə.]* ⁵ Vuma roku u da pini nvain a asu vi, uza da u yain ayen kamankupa n kulla n maɓala. ⁶ Yesu wene yi nvain,aku u revei vuma vi u ɓərəkpa tə nvain n maɓala mi. Aku u wece yi, "Va ciga vu tana?"

⁷ Vuma vi u wushuki, "Uzapige, mə n uza da wa banka mu a mini mi wa, a vurə baci ma. A'ayin a da baci ma raba evu n mini mi, aku uza roku u lasa mu."

⁸ Yesu tonuko yi, "'Yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala." ⁹ Kute-kute vuma vi u tənə. U bidyai kajiba ka ne u gitai nwalu.

N kain ka Ashibi ka ukuna vi u gitai. ¹⁰ An azapige a aza a Yahuda a wenei vuma vi u cangai

* ^{5:4} Akorongi a cau ushani aza da a purəi a tagarəda u Yahaya a kalatsa tə mkpanda n 3ə-4.

kajiba ka ne, aku a tonuko yi, “Kain ka Ashibi ka! Mele ma bishinka tà a canga kajiba n kain ka Ashibi.”

¹¹ U wushunku le, “Vuma da u tànàsà mu vi aya u tonuko mu, ‘Bidyia kajiba ka vunu vu wala.’ ”

¹² A wece yi, “Ya uza da u tonuko vu vu yain nala vi?”

¹³ Shegai u fuda u reve uza da u tànàsà yi vi wa, kpaci ama da pini ushani a asu vi kpam cina Yesu laza de n kabini.

¹⁴ A'ari pini, aku Yesu cinai vuma vi a Kuwa ku Kashilà, u tonuko yi, “Vu tànà de gogo-na. Asàkà uyansa unyushi u cingi kotsu ili i'ya i lai i na i gità n avu wa.” ¹⁵ Aku vuma vi u lazai u banai u tonukoi azapige yi Yesu da tànàsà yi.

¹⁶ Adama a nala, azapige a aza a Yahuda a gitài uraga Yesu adama a da u yain ili i nala n kain ka Ashibi. ¹⁷ Yesu tonuko le, “Manyan ma Tata u và u tsu rongo uyansa maco, nala dem mpa.” ¹⁸ Adama a nala, azapige yi a màtsài tsàrà a wuna yi adama a da u kpàdài utono mele ma Ashibi. Hal gai an u korusoi u danai Kashila ka Tata u ne, u da u zuwa yi u wokoi unà u te n Kashila.

Tata nakài Maku mi ucira

¹⁹ Yesu danai, “Mayun n tonuko da, Maku mi ma yan ukuna utsyoku u ne wa. Ili i'ya u wenei Tata u ne u yain i'ya koshi u tsu yan. Ili i'ya dem Tata vi u yain i'ya Maku mi dem ma tsu yan. ²⁰ Tata vi u ciga tà Maku mi, kpam u wenike yi tà gba ili i'ya u tsu yanssa. U tsu wenike yi tà ili i pige i pige i'ya i lai i na tsàrà i yain majiyan gba de. ²¹ Maku mi ma tsu nàkà tàaza da u dangasai uma tyoku da Tata vi 'yangasà le a ukpa u nàkà le kpam uma.

²² Tata vi u tsu kidaga uza ugana wa, shegai u zuwai Maku ma ne ma woko uza da wa kidaga ya dem ugana. ²³ Tata vi u ciga ta ama a naq'a Maku mi tsupige tyoku da a tsu naq'a yi tsupige. Uza u 'yuwan baci unaq'a Maku mi tsupige, u 'yuwan dem de la vi unaq'a Tata da u suku yi vi tsupige.

²⁴ "Mayun n tonuko da, uza da baci dem u panai ili i'ya n danai, kpam u wushuki n uza da u suku mu, wa ta n uma u da bawu wa kotso. Vuma u nala vi a ka kidaga yi ugana wa, shegai u pasa de ukpa ubana uma u da bawu wa kotso. ²⁵ Mayun n tonuko da, a'ayin a ka tuwa ta hal gbam a da a rawa de a da akushe a ka pana kalagatsu ka va, mpa Maku ma Kashila, aza da a panai ka vi a ka tsara ta uma. ²⁶ Tata vi wa ta n ucira u da wa naq'a uma, kpam u naq'a ta dem Maku mi ucun u ucira u nala vi. ²⁷ Unaq'a ta dem Maku mi ucira u kidaga ya dem ugana, kpaci aya Maku ma Vuma.

²⁸ "Kotsu i yain majiyan adama a ukuna u na vi wa: A'ayin a ka tuwa ta a da akushe a da a'ari a asaun a le gbä a ka pana kalagatsu ka ne. ²⁹ Aku a wutä a asuvu a asaun a le. Aza da a yain ili i shinga a ka 'yang'a ta a yain uma, aza da kpam a yain tsicingi a ka 'yang'a ta aku a kidaga le ugana.

Yesu Maku ma Kashila ma

³⁰ "N tsu yan ili adama a kaci ka va wa. Tata u da u suku mu aya u tonuko mu tyoku da ma kidä ugana. N tsu kidä ta ugana derere, kpaci n tsu yan ta ili i'ya i tsu zuwa yi u pana kayanyan, n tsu yan ili i'ya ya zuwa mu n pana kayanyan wa.

³¹ "A da baci mpa koshi n tsu dansa ukuna u kaci u va, uza warri wa wushuku n kadyanshi ka

va wa. ³² Shegai uza roku u da pini uza da wa dansa ukuna u va, kpam n reve ta gba ili i'ya u dansai a kaci ka va mayun da. ³³ I suku ta atsumate ara Yahaya, kpam u tonuko le ta ukuna u mayun a kaci ka va. ³⁴ Shegai udani u vuma u da n pityanangi n u da wa, ko an u wokoi n cibuga da ukuna u kadyanshi ka Yahaya tsəra i tsəra iwauwi. ³⁵ Yahaya rongo ta n katyashi tyoku u macikal ma a sapai, kpam i pana ta kayanyan ka katyashi ka ne a a'ayin kenu.

³⁶ “Shegai ili i roku i'ya pini i'ya i lai i Yahaya ubonguro i'ya i wenikei ukuna u maci a kaci ka va. Ili i'ya Tata u nəka mu n yain i'ya ma dansəka! Ili i na yi i wenike ta an Tata u da u suku mu. ³⁷ Tata u da u suku mu vi dem u yan ta kadyanshi a kaci ka va, shegai i pana kalagatsu ka ne ko kpam i wene yi wa. ³⁸ Udani u ne vi u dusuku a atakasuvu a de wa, kpaci i wushuku n uza da u suki vi wa. ³⁹ I tono ta Tagarəda u Kashilə mai kpaci ya wundai ta nte ya tsəra pini uma u da bawu wa kotso, kpam Tagarəda u nala vi mpa wa dansəka! ⁴⁰ Shegai i 'yuwan ta utuwə ara va tsəra n nəka da uma u da bawu wa kotso vi.

⁴¹ “Icikpali i ama i'ya ma ciga wa. ⁴² N reve da ta, ko uza wə la wa ciga Kashilə wa. ⁴³ N tuwə ta a asuvu a kala ka Tata u va, i wusha mu wa. Shegai i gonoi ya wusha ama da a ka tuwusə adama a kaci ka le. ⁴⁴ I tsu ciga ta icikpali a asu u atoku a de, shegai i tsu dambula i zami icikpali i Kashilə wa. Nida ya wushuku nə mpa?

⁴⁵ “Kotsu i wundi yavu mpa ma sapula da a asu u Tata wa, Musa da wa sapula da! Ko an u wokoi aya uza da i zuwai uma wa bəngə da. ⁴⁶ Musa

korongu tā ukuna u maci a kaci ka vā, i wushuku baci n Musa, u gan tā dem i wushuku nā mpa. ⁴⁷ I wushuku baci n ili i'ya Musa korongi wa, nida ya fuda ya wushuku n ili i'ya n danai?"

6

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ An ukuna u nala u wurai, Yesu lazai ubana a upashi u Kushivā ku Galili (ka dem a ka isā Kushivā ku Tibariya.) ² Kakumā ka ama ushani ka tono yi kpaci a wene yi tā wa yansa ikunesavu an wa tañasasā aza a mbāla.

³⁻⁴ Kpam a'ayin a Abiki a Upasamgbana a aza a Yahuda a yan de evu,aku Yesu banai a masasa n atoni a ne a dusuki. ⁵ An Yesu wenei kakumā ka ama ka tuwa ara ne, aku u wecei Filibu, “Nte tsa tsārā iburodi i'ya tsa lyatangu ama a na yi?”

⁶ (Wece da u wece yi tsārā u kondo yi, kpaci u reve tā ili i'ya wa ciga u yain.)

⁷ Filibu wushuki, “Ikebe i manyan ma uwoto kullā* ma fuda ma tsila iburodi i'ya ya dem wa tsārā kajibi pini na wa.”

⁸ Katoni ka ne ka roku uza da a ka isā Andurawu utoku u Simo Bituru, u danai, ⁹ “Kalobo ka roku ka na ka kāri n iburodi i kenu i kenu† i tawun n adan a re. Shegai a da a ka rawa kakumā ka ama ka na ki wa.”

* **6:7** Akorongi a cau a cau a kagītā a korongu tā “ikebe i azurufa 200.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓāngā. † **6:9** A'ayin a nala yi aza a unambi a tsu yan tā burodi n ilya i'ya i rotsoi ityabi.

¹⁰ Yesu danai, “Tonukoi ama yi a dusuku.” Asu vi kpam wā tā n mete ushani, kpam ama evu n azu a tawun (5,000) a'ali a dusuki pini. ¹¹ U bidyai iburodi yi u cikpai Kashilā. Aku u nākai aza da a'ari pini ndishi evu n eyi. Nala kpam dem u yain n adan yi, hal ya dem cuwai.

¹² An ya dem takumai, aku u tonukoi atoni a ne, “Cirāngi abuwi a da a buwai vi. Tsa yanka a da koli wa.” ¹³ A cirāngi abuwi a iburodi a da a buwai vi hal mbana kupa nā n re. ¹⁴ An ama yi a wenei ukunosavu u da Yesu yain, aku a danai, “Maken mā la wa, aya gai Matsumate ma a dangasai ma tuwā a likimba vi.” ¹⁵ Yesu reve tā ama a fōbuso tā a tuwā a bidya yi n ucira a gonuko yi magono ma le, aku u lazai n kabini u banai a masasa utyoku u ne.

*Yesu walai a zuba u mini
(Matiyu 14:22-33; Marku 6:45-52)*

¹⁶ An kaara ka rukpāi, atoni a Yesu a banai a kushivā. ¹⁷ A uwai a kpatsu a ka pasa kushivā ubana a Kafarnahum. An karimbi ka yain, Yesu tani kotsu u tuwā a asu u le wa. ¹⁸ Kute-kute uwule u ucira wa lapana hal u 'yangasai abali a pige pini a kushivā ki. ¹⁹ An atoni yi a walakai kpatsu ki ubana a mere ma kushivā,† aku a wenei Yesu utuwā a zuba u mini. U gitāi uraba evu n kpatsu ki, aku a panai uwonvo cika. ²⁰ U tonuko le, “Mpa, kotsu i pana uwonvo wa.” ²¹ Pini nala, a wushuki

† **6:19** Tagarāda dana tā “mel u tatsu ko u nishi” cinda Kushivā ku Galili ki upeti u ne mel u shindere da ugadi kpam mel kupa n u re, atoni yi a mere ma Kushivā ma a'ari. Mel u tatsu ko u nishi, ili i'ya i te n kilomita u tawun ko u teli.

a uka yi pini a kpatsu ki. Kute-kute kpatsu ki ku rawai a asu u da a ka ciga a bana.

²² An kain ka wansai, aza da a buwai a upashi u kushivq vi, a reve tq kpatsu ku te ki ka koshi ku buwai de. A reve tq kpam Yesu uwa ka u tono atoni a ne wa, atoni yi a da a lazai koshi bawu eyi. ²³ A'atsu ushani a wutq tq a ilyuci i Tibariya a rawai evu n asu u da Asheku a cikpai Kashilq n iburodi i'ya ama yi a takumai vi. ²⁴ An kakuma ki ka wenei Yesu wq kpam pini a asu vi wa, atoni a ne dem a'q pini wa, aku a uwai a'atsu ubana a Kafarnahum tsarq a boli le.

Yesu da ilikulya i'ya i tsu nqka uma

²⁵ An a rawai a wene yi, aku a wece yi, “Kawenishiki, nwere da vu tuwai pini na?”

²⁶ Yesu wushunku le, “Mayun n tonuko dq, i'q mu tq uzama adama a da i takumai burodi i cuwai, shegai adama a kalen ka ikunesavu i vq i'ya i wenei wa. ²⁷ Kotsu i zuwa ucira adama a da ya tsarq ilikulya i'ya ya namgba wa, shegai i zuwa ucira a ilikulya i'ya ya nqka uma u da bawu wari n utyoku. Ilikulya i'ya Maku ma Vuma ma nqka dq i'ya gai na vi, kpaci aya Kashilq Tata u wushunki u yain nala.

²⁸ Aku a wece yi, “Ndyu Kashilq ka ciga tsu tsu yain?”

²⁹ U wushunku le, “Ili i'ya Kashilq ka ciga dq i yain i'ya na: Wushuki n uza da u suki.”

³⁰ Aku a danai, “U kqna tq vu wenike tsu ukunosavu, va ciga baci tsu wushuku n avu. Ndyu va yanka tsu? ³¹ Isheku i tsunu a takuma tq manat a kakamba. A korongu tq ukuna u na vi a

Tagarađa u Kashilà: ‘Musa nákà le tā ilikulya i'ya i wutai a zuba tsàrà a lyai.’ ◊ ”

³² U tonuko le, “Mayun n tonuko dà, Musa da nákà dà ilikulya i'ya i wutai a zuba vi wa. Tata u vā u da uza da wa nákà dà ilikulya i mayun a zuba.

³³ Kpam ilikulya i'ya Kashilà ka tsu nákà vi i'ya gai i wutai a zuba i nákai ama a likimba uma vi.”

³⁴ Ama yi a danai, “Uzapige, nákàṣà tsu ilikulya i na yi kain dem.”

³⁵ Aku u danai, “Mpa ilikulya i'ya i tsu nákà uma. Uza da baci dem u tuwai ara vā wa pana kambulu wa, uza da kpam u wushuki nà mpa, wa pana kakuli wa. ³⁶ Māri n tonuko dà de, n da i wene mu tā, shegai i wushuku nà mpa wa. ³⁷ Tata vi u tsu nákà mu tā ama a vā. Ya dem a asuvu a le wa tuwā tā ara vā, mpa kpam ma loko yi wa, ko kenu. ³⁸ N wutā tā a zuba n tuwai tsàrà n yain ili i'ya Kashilà ka ciga mu n yain, shegai adama a ili i'ya mpa ma ciga wa. ³⁹ Ili i'ya uza da u suku mu vi wa ciga n yain i'ya na: Kotsu ko uza u te a asuvu a aza da u nákà mu vi u puwān wa, shegai n 'yangàṣà le gba kain ka makorishi. ⁴⁰ Aza da a wenei Maku mi kpam a wushuki n eyi, a ka tsàrà tā uma u da bawu wa kotso, kpam ma 'yangàṣà le tā kain ka makorishi. Ili i'ya Tata u vā wa ciga i'ya gai la vi.”

⁴¹ Ama a gitai tsali a kaci ka ne, an u danai, “Mpa ilikulya i'ya i wutai a zuba.”

⁴² A danai, “Yesu da na vi maku ma Isuhu. Tsu reve tā tata nà mma u ne. Nida wa dana, ‘A zuba u da n wutai?’”

⁴³ U wushunku le, “Asakai uyan tsali. ⁴⁴ Tata da u suku mu. Uza wā la wa tuwā ara vā wa, she

◊ **6:31** Uwt. 16:4, 15.

Tata vi u tuko yi, kpam ma 'yangasa tā vuma u nala vi kain ka makorishi. ⁴⁵ Ntsumate n korongu tā, 'Kashilà ka wenishike le tā gbà le.' [◊] Gbà uza da baci u panàkai Tata kpam u rotsongusi ili i'ya wa wenishike, wa tuwà tā ara va. ⁴⁶ Uza wà la u wenei Tata vi wa, she mpa uza da Kashilà ka suki, mpa koshi n wene yi. ⁴⁷ Mayun n tonuko dà, uza da baci u wushuki nà mpa wà tā n uma u da bawu wàri n utyoku. ⁴⁸ Mpa ilikulya i'ya i tsu nàkà uma. ⁴⁹ Isheku i de i takuma tā mana a kakamba, gbà n nala a kuwusai. ⁵⁰ Ilikulya i'ya i wutai a zuba i'ya na. Uza da baci dem u lyai ilikulya i na yi wa kuwa wa. ⁵¹ Mpa gai ilikulya i'ya i tsu nàkà uma vi, i'ya i wutai a zuba. Uza da baci dem u lyai i'ya, wa tsàrà tā uma u da bawu wàri n utyoku. Ilikulya i'ya ma nàkà dà vi ikyamba i vā i'ya, i'ya ma nàkà ama a likimba a tsàrà uma."

⁵² Aku aza a Yahuda a gitai kananamgbani utyoku u le, "Nida vuma u na wa nàkà tsu ikyamba i ne tsu takuma?"

⁵³ U tonuko le, "Mayun n tonuko dà, i takuma baci ikyamba i Maku ma Vuma kpam i soi mpasa n ne wa, ya tsàrà uma vi wa. ⁵⁴ Uza da u takumai ikyamba i vā kpam u soi mpasa n vā, wa tsàrà tā uma u da bawu wàri n utyoku, kpam ma 'yangasa yi tā kain ka makorishi. ⁵⁵ Ikyamba i vā ilikulya i maci i'ya, mpasa n vā kpam ili i uso i maci i'ya. ⁵⁶ Uza da u takumai ikyamba i vā kpam u soi mpasa n vā, wà tā kabolo nà mpa, mpa kpam mā tā kabolo n eyi. ⁵⁷ Tata uza u uma, aya u suku mu, kpam adama a ne a da māri n uma. Uza da baci dem u takumai ikyamba i vā, wa tsàrà tā

[◊] **6:45** Isha. 54:13.

uma a adama a va. ⁵⁸ Mpa ilikulya i'ya i wutai a zuba. Uza da baci dem u lyai i'ya, wa tsarai tā uma bawu utyoku, kpam wa kuwā tyoku da ishekui de i kuwaiwa, ko an u wokoi a takumai mana.” ⁵⁹ Yesu dansa tā ikuna i na yi eyi n u wenishiki a kagata ka Kashilā a Kafarnahum.

Atoni ushani a asarai utono Yesu

⁶⁰ An atoni a Yesu a panai nala, aku a danai, “Ukuna u na vi u wuyana tā ureve. Ya wa wushuku n u da?”

⁶¹ Yesu reve tā atoni a ne a ka yan tsali, aku u wece le, “Ukuna u na vi u ɓala dā da? ⁶² Niда ya yawunsa a'ayin a da baci i wenei mpa Maku ma Vuma ugono a zuba? ⁶³ Kulu ka ku tsu nāka uma u da bawu wāri n utyoku. Ucira u vuma wa fuda wa yan ili wa. Kadyanshi ka n tonuko dā ka zuwa dā tā i tsarai Kulu Keri ku Kashilā ka ku tsu nāka uma. ⁶⁴ Shegai aza roku a asuvu a de a wushuku wa.” (Yesu wāri u gitā tā u revei aza da a ka 'yuwan uwushuku n uza da wa neke yi.) ⁶⁵ U danai, “Adama a nala n tonuko dā, ‘Tata u tuko baci uza ara vā wa, wa fuda wa tuwā wa.’”

⁶⁶ Adama a kadyanshi ka Yesu yain, atoni a ne ushani a kpatalaka yi tā kucinā a asarai yi utono.

⁶⁷ Aku u wecei Kupanamere, u danai, “Edā dem ya laza dā?”

⁶⁸ Simo Bituru wushuki, “Asheku, ara yai da tsa laza ubana? Vā tā n kadyanshi ka ka nāka uma u da bawu wāri n utyoku. ⁶⁹ Tsu wushuku tā kpam tsu reve tā ada Uza u Uwulukpi u Kashila.”

⁷⁰ U danai, “N dangasa dā tā Kupanamere. Shegai uza u te Kalapansi ka!” ⁷¹ Yahuza maku ma Simo Isikariyoti dā wa dansāka. Aya wa tuwā wa

neke yi, ko an u wokoi eyi dem wa t̄ a asuvu a Kupanamere yi.

7

A'angu a Yesu a wushuku n ili i'ya u danai wa

¹ An nala u wurai, Yesu kyawunsai gb̄a kabon ka Galili. Wa ciga u wala a kabon ka Yahuda wa, kpaci azapige a aza a Yahuda a da pini a ka ciga a wuna yi.

² Evu n a'ayin a Abiki a Atani a aza a Yahudat a da. ³ Aku a'angu a Yesu a banai ara ne a danai, “Asak̄a asu u na vi vu bana a Yahuda ts̄ara atoni a vunu a nide yi dem a wene ikunesavu i'ya va yansa. ⁴ Uza da baci dem wa ciga u zuwa ama a reve yi, u tsu sokongu ili i'ya u tsu yansa wa. Ada baci va yansa ili i na yi, wenike kaci ka vunu a likimba.” ⁵ Ko a'angu a ne dem a wushuku n eyi wa.

⁶ Yesu wushunku le, “A'ayin a da ma bana vi kotsu a yan wa, shegai ed̄a ya fuda t̄ ya bana ko nwere da baci. ⁷ Ama a likimba a na a ka kovo d̄a wa, mpa a ka kovo, kpaci n tsu tonuko le t̄ ya ikuna i cingi i'ya a ka yansa. ⁸ Walai ubana a asu u abiki vi. Mpa kotsu n fobuso ubana de wa, kpaci a'ayin a da ma bana de kotsu a yan wa.” ⁹ An u danai nala, aku u shamgbai pini a Galili.

Yesu wenishikei a Kuwa ku Kashila

¹⁰ An a'angu a Yesu a lazai ubana a asu u abiki vi,aku Yesu banai dem, shegai ukpawunsi u da u banai. ¹¹ Azapige a aza a Yahuda a ka ciga a wene yi pini a asu u abiki vi, a rongoi a uwecishike, “Nte wari?”

12 Pini a asuvu a kakumà ki, ama ushani a ka dansa n tsubini a kaci ka Yesu, aza roku a danai, “Vuma maci da.”

Aza roku kpam a ka dansa, “Kaban ka wa yansàka ama.”

13 Shegai ko uza u dansa n a pani wa, kpaci a ka pana tà uwonvo u azapige a aza a Yahuda.

14 Kain ka nishi ka abiki yi,* Yesu banai a Kuwa ku Kashilà ki u gitài uwenishike. **15** Aza a Yahuda yi a yain majiyan, a danai, “Vuma u na u vi u dusuku a kukere ku kawenishiki wa, nida a yansai u revei ili ushani na ha?”

16 U wushunku le, “Ili i'ya ma wenishike ara vada i wutài wa, shegai Kashilà uza da u suku mu, aya u nàka mu i'ya. **17** Ama a dangasa baci a yain ili i'ya Kashilà ka ciga, a ka reve tà uwenishike vi a asu u Kashilà da u wutài, ara vada wa. **18** Aza da a tsu wenishike n ucira u kaci u le, icikpali i ama i'ya a tsu bolo. Shegai uza da u tsu ciga a cikpala uza da u suku yi, ukuna u mayun u da u tsu dansa. U tsu yan kabàn wa. **19** Musa nàka dàtà Mele, shegai ko uza u te u de u tono ma wa. Nida ya ciga i wuna mu?”

20 Ama yi a wushuki, “Va tà n ityoni i cingi! An ya a ka ciga a wuna vu?”

21 U wushuki, “N yan tà ukunosavu u te, aku i yain majiyan. **22** Musa tonuko dàtà i kida mmuku n de acombi. (Shegai isheku i cau i de i'ya i gitài n ukuna vi, Musa da wa.) Itsu kida tàmaku kacombi hal n kain ka Ashibi dem.[†] **23** Ya kida baci maku

* **7:14** A'ayin kulla da a tsu yan Abiki a Katani ka Kavasu. † **7:22** Tun a a'ayin a Ibirahi, aza a Yahuda a tsu kida tà mmuku n le acombi a kain ka kullà. Kagita 17:12.

kacombi n kain ka Ashibi an Mele ma Musa ma wushunku dà nala, nida ya pana mu upan an n tanàsai uza u mafalà gba gba n kain ka Ashibi? ²⁴ Asàkai uyan afada adama a tyoku da i bidyai ukuna wàri, shegai i yain afada n ukuna u maci.”

Yesu da Kawauwi ki?

²⁵ Pini a a'ayin a nala yi, aza a Urishelima a roku a ka dansa utyoku u le, “Vuma da azapige a ka ciga a wuna da gai na vi. ²⁶ Shegai wa wenishike tà a asu u da ya dem wa wene kpam u panaka yi, kpam azapige yi a shamkpa yi wa. Gaawan a reve tà aya Kawauwi ki. ²⁷ Shegai tsu reve tà ilyuci i vuma u na vi. Kawauwi ka mayun ka tuwà baci, ko uza wa reve ilyuci i ne wa.”

²⁸ Yesu n u wenishiki pini a Kuwa ku Kashila ki, aku u 'yangasai kalagatsu, “Eye, i reve mu tà, kpam i reve tà ilyuci i và. Mpa n suki kaci ka và wa, uza da u suku mu vi u dansa tà ukuna u mayun, shegai edà i reve yi wa. ²⁹ Mpa n reve yi tà, kpaci a asu u da wàri u da n wutài, kpam aya u suku mu.”

³⁰ An u danai nala, aku ama yi a ka ciga a kàna yi, shegai uza wà la u fudai u sawa yi wa, kpaci kotsu a'ayin a rawa wa. ³¹ Ama ushani a wushuku tà n Yesu. A ka dansa, “Ko Kawauwi ka tuwà baci, wa la gbàm vuma u naha vi uyan ikunesavu ushani?”

A suki awundi a Kuwa ku Kashila a kàna Yesu

³² An Afarishi a panai kakumà ka ama a ka dansa ikuna i na yi a kaci ka Yesu n tsubini, aku a bolomgbonoi kaci n adarakpi a pige a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashilà a kàna yi.

³³ Yesu danai, “Ma rongo tà kabolo n adata a'ayin kenu, aku n laza ubana a asu u uza da u suku mu.

³⁴ A'ayin a nala yi ya zama mu taq, shegai ya wene mu wa. Kpam ya fuda ya tuwaq a asu u da mari wa.”

³⁵ Aku aza a Yahuda a gitai uwecishe kaci ka le, “Nte vuma na wa ciga u bana da bawu tsa fuda tsa wene yi? A ilyuci ilyuci i Nheline i'ya waq wa bana a asu u da ama a tsunu a'ari naq ndishi, tsaraq u ba u wenishike le de? ³⁶ Ndyo kalen ka kadyanshi ka u yain an u danai, ‘Ya zama mu taq uwene, shegai ya wene mu wa,’ kpam ‘Ya fuda ya tuwaq a asu u da mari wa?’”

Mini ma ma tsu naquma

³⁷ Kain ka makorishi ka abiki yi; wata, kain ka pige ka la vi, Yesu shamgbai a kapala ka ama ki, u 'yangasai kalagatsu u danai, “Gbaq uza da baci wa pana kakuli, u tuwaq ara vaq u soi. ³⁸ Tagarada u Kashilaq u dana taq, ‘Uza da baci dem u pityanangi naq mpa, a asuvu a katakasuvu ka ne ka agataqa a mini ma ma tsu naquma ma rongo uwutusa ushani.’† ” ³⁹ Ukuna u Kulu Keri u da wa dansaq. Kotsu Kashilaq ka naq Kulu ki wa, kpaci kotsu u radagba Yesu u naq yi tsupige wa. Shegai ubana a kapala, ama da a wushuki n Yesu vi a ka wusha taq Kulu Keri.

Ama yi a pecenei

⁴⁰ An ama yi a panakai Yesu, aku aza roku a danai, “Vuma u na vi Matsumate ma a dangasai vi ma mayun.”

⁴¹ Aza roku a danai, “Kawauwi ka.”

† **7:38** Izikel 47:1; Zakariya 14:8. Ire i re i'ya a ka fuda a ka yawunsa ko ara yai da mini ma wutaq. 1) Aza da a pityanangi n 2) ara Yesu, kagita ka iwauwi.

Shegai aza roku a danai, “Kawauwi ka wutaq a asuvu a Galili wa. ⁴² Tagaraqda u Kashilaq u dana ta, Kawauwi ki a kumaci ku Dawuda Magono ka wa wutaq, kpam a Batalami da a ka matsa yi, a ilyuci i'ya Dawuda rongoi.” ◊ ⁴³ Aku ama yi a pecenei tyoku da a ka yawunsa a kaci ka ne. ⁴⁴ Aza roku a ka ciga a kanq yi, shegai ko uza u sawa yi wa.

Azapige a 'yuwain uwushuku n Yesu

⁴⁵ Aku aza da a ka wundai Kuwa ku Kashilaq ki a gonoi a asu u adarakpi a pige n Afarishi yi, aku a wece le, “Ndya i zuwai i kpadai utuko Yesu vi pini na?”

⁴⁶ Aza a uwundai Kuwa ki a wushuki, “Ko uza waq la u dansai tyoku da vuma u na vi u dansai wa.”

⁴⁷ Afarishi yi a danai, “Edaq dem u puwunsaq daq de! ⁴⁸ Uza waq la a asuvu a tsunu atsu adarakpi a pige n Afarishi u wushuki n Yesu wa. § ⁴⁹ Shegai kakumaq ka ama ka bawu ka revei n Mele ma Musa mi, Kashilaq ka wacinsa le ta.”

⁵⁰ Nikodimu, uza u te a asuvu a Afarishi yi, aya uza da u banai tsaq u wene Yesu caupa. U tonukoi atoku a ne, ⁵¹ “Mele ma tsunu ma wushunku tsu tsu wuna uza bawu tsu panai ili i'ya wa dana wa. U gan tsu kidaq le ugana bawu tsu revei ili i'ya a yain wa.”

⁵² Aku a wushunku yi, “Avu dem uza u Galili u da? Tono Tagaraqda u Kashilaq mai, va wene ta matsumate maq la ma wutaq a kabon ka Galili wa.”

◊ **7:42** 2 Sam. 7:12; Mik. 5:2. § **7:48** Uza u Yahuda u isa baci uza ‘uzu u Samariya’ inyashi i'ya. A reve ta an Yesu wutaq a Galili, shegai a Samariya wa.

[53 Aku ndishi mi n kotsoi, ya dem lazai ugono a kuwa.

8

A kənai kashankala

¹ Pini nala, Yesu lazai ubana a Masasa ma Zayitum. ² An kain ka wansai n usana u de, aku u lazai ubana a Kuwa ku Kashila. Ama yi a tuwai a asu u ne, aku u dusuki n ele u gitə le uwenishike. ³ Awenishiki a Mele n Afarishi a tukoi uka roku uza da a kənai n tsishankala, aku a zuwa yi u shamgba a kapala ka kakumə ka ama. ⁴ A danai, “Kawenishiki, a kənə tə uka u na n u yanyi tsishankala. ⁵ Mele ma Musa ma wenishike tsu tə, uza da baci dem a kənai n ucun u ili i na yi a varəsa yi n atali a wuna yi. Ndyu vu danai?”

⁶ A dana tə ukuna u na vi tsərə a wandi Yesu tsərə a tsərə ili i'ya a ka sapula yi. Shegai Yesu kelikei a iyamba, u gitə uyan ikorongi n majubu ma ne. ⁷ A mətsə yi n keci a kaci ka uka ki. Aku u tuwai u 'yəngəi u danai, “Gbə uza da bawu wəri pini na n unyushi, u gitə u fuluku katali u vara yi.” ⁸ Aku Yesu doki u kelikei u yain ikorongi.

⁹ An a panai nala, aku a lazəsai maten-maten. Nkoshi n da a gitə a lazəsai, aku a əsəkəi Yesu n uka vi pini utoyoku u le. ¹⁰ Yesu 'yəngəi u wece yi, “Nte ama yi? Uza wə la u shamgbai u kidaga vu ugana wa?”

¹¹ U wushuki, “Uzapige, ko uza u buwa wa.”

Aku Yesu tonuko yi, “Mpa dem ma kidaga vu ugana wa. Wala ili i vunu, kotsu vu doku vu yain unyushi u cingi wa.”]*

Yesu da katyashi ka likimba

¹² Yesu doki u dansai n ele, “Mpa uza da u tsu nákà ama a likimba katyashi. Uza da baci dem u tono mu, wa tsára tã katyashi ka ka tsu nákà uma, kpam wa wala a asuvu a karimbi wa.”

¹³ Afarishi yi a tonuko yi, “Ama a re a dansa baci a kaci ka ukuna, tsa wushuku tã.† Shegai a'ayin a da baci va dansáka kaci ka vunu, ada koshi vu tsu bidya kadyanshi ki mayun da, adama a nala, átsu tsa wushuku n ili i'ya vu danai wa.”

¹⁴ U wushunku le, “Mayun da, a kaci ka vã ka ma yan kadyanshi ka na ki, kpam mayun da kári. N reve tã asu u da n wutai n asu u da ma bana. Shegai eda i reve asu u da n wutai n asu u da ma bana wa.

¹⁵ Éda aza da i tsu yan afada tyoku da ama a tsu yansa. Mpa ma yanka uza u afada wa. ¹⁶ Shegai ko ma yan baci afada, a da mpa ma yan a maci a da, kpaci mari utyoku u vã wa. Tata u da u suku mu wã tã kabolo nã mpa. ¹⁷ Mele ma de ma dana tã, ama a re a dana baci ili i te a kaci ka ukuna, u kána tã i wushuku n ili i'ya a danai. ¹⁸ Mã tã a asuvu a aza da a ka yan kadyanshi a kaci ka vã, Tata u da u suku mu vi, aya uza u ire vi.”

¹⁹ Aku a wece yi, “Nte tata u vunu vi?”

U wushunku le, “I reve mu wa, kpam i reve Tata u vã wa. I reve mu baci, ya reve tã dem Tata u vã.”

* **8:11** Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Yahaya a kalatsa tã mkpandã n 7:53–8:11. † **8:13** Udani u na vi ili i te i'ya n u da wári a 8:17.

20 U yan taq kadyanshi ka na ki a'ayin a da wari a uwenishike a Kuwa ku Kashilaq, evu n asu u da a ka zuwusa ikebe. Shegai ko uza u kana yi wa, kpaci kotsu a'ayin a ne a yan wa.

Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa

21 Yesu doki u tonukoi ama yi, “Ma laza taq n asaka daq, kpam ya zama mu taq, shegai i lya baci kapala n unyushi u cingi u de, ya kuwa taq. Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa.”

22 Aku azapige a aza a Yahuda a danai, “U da tsa fuda tsa bana a asu u da wa bana wa. Wa ciga u dana wa wuna kaci ka ne da?”

23 U danai, “Edaq aza a likimba u na da a iyamba, shegai mpa a zuba u da n wutai. Edaq aza a likimba u na da, shegai mpa uza u likimba u da wa. **24** Da gai i zuwai n danai ya kuwa taq kabolo n unyushi u cingi u da ya yansa vi. I 'yuwan baci uwushuku an mpa uza da n da mari vi, mayun ya kuwa taq a asuvu a unyushi u cingi u de.”

25 Aku a wece yi, “Ada yai?”

U wushunku le, “Mpa gai uza da n tsu tonusuko da mari vi. **26** Ili i'ya pini ushani i'ya ma dansa a kaci ka de, kpam n kidaqga daq ugana. Shegai uza da u suku mu u tsu dansa taq ukuna u maci. Kpam n tonuko aza a likimba ili i'ya u tonuko mu koshi.”

27 Shegai ama yi a fuda a reve an ukuna u Tata u da wari le utonusuko wa. **28** U danai, “A'ayin a da baci i radagbai Maku ma Vuma a zuba a mawandamgbani, ya reve taq an mpa gai uza da n tonuko daq mari vi. Kpam ya reve taq an n tsu yan ili adama a kaci ka vaq wa. Ili i'ya Tata u vaq u wenishike mu i'ya n tsu dansa. **29** Uza da u suku

mu wà tà kabolo na mpa, u asák mu utyoku u và wa, kpaci n tsu rongo tà uyansa ilì i'ya u tsu pana kayanyan.”

³⁰ Ama ushani aza da a panàkai Yesu n u dansi ikuna i na yi, a wushuku tà n eyi.

Ukuna u mayun wa tuko da tà utsàrà u kaci

³¹ Yesu tonukoi aza da a wushuki n eyi, “I lya baci kapala n utono uwenishike u và, eda atoni a và a da a mayun. ³² Kpam ya reve tà ukuna u mayun, u tuko da kpam utsàrà u kaci.”

³³ Aku a wushuki, “Atsu mmuku n tsikaya ma Ibirahi n da, kpam kotsu tsu gbashika uza roku wa. Nida va dana a ka tuko tsu utsàrà u kaci?”

³⁴ U wushunku le, “Mayun n tonuko da, gbà uza da baci dem u yain unyushi u cingi, kagbashi ka unyushi u cingi ka. ³⁵ Kagbashi ka tsu rongo a kuwa ku uzapige maco wa, shegai maku ma vuma mi ma tsu rongo tà a kuwa ku tata u ne maco.

³⁶ Adama a nala, Maku mi ma tuko da baci utsàrà u kaci, ya tsàrà tà utsàrà u kaci u mayun. ³⁷ N reve tà eda mmuku ma Ibirahi n da, shegai ya ciga tà i wuna mu adama a da bawu i wushuki n uwenishike u và. ³⁸ Ili i'ya Tata u và u wenike mu i'ya ma tonuko da, shegai ya yansa ilì i'ya tata u de u tonuko da.”

³⁹ A wushuki, “Ibirahi da tata u tsunu.”

U tonuko le, “A da baci eda mmuku ma Ibirahi n da mayun, ya yansa tà ili i'ya Ibirahi yain. ⁴⁰ N tonuko da tà ukuna u mayun u da n panai a asu u Kashilaà, aku ya ciga i wuna mu. Ibirahi wa yan ucun u ukuna nala wa. ⁴¹ Shegai ya yan derere ili i'ya tata u de wa yansa.”

Aku a wushuki, “Atsu ilimaci i kateshe i'ya wa! Kashilà n kaci ka ne aya Tata u tsunu u mayun.”

⁴² U tonuko le, “Kashilà ka baci kari Tata u de, i'ari ya ciga mu t̄, kpaci a asu u Kashilà da n wutai n tuwai ara de. N tuwà adama a kaci ka v̄ wa, shegai aya u suku mu. ⁴³ I reve ili i'ya n danai wa, kpaci ya wushuku n uwenishike u v̄ wa. ⁴⁴ Kalapansi ka tata u de, kpam ili i'ya u tsu ciga i'ya i tsu yan derere. Eyi uza u nkunu da n uza u kabān tun a kagita. Ili i'q la i mayun a kaci ka ne wa. Kabān ka u tsu rongo a uyansa, kpaci eyi uza u kabān da. Uza u kabān da gbam koshi wa, shegai tata u kabān u da dem. ⁴⁵ An u wokoi ma tonusuko d̄a ukuna u mayun da i zuwai bawu i wushuki na mpa. ⁴⁶ A asuvu a de ya wa fuda wa wut̄ karara u dana mpa uza u unyushi u cingi u da? An u wokoi ma tonusuko d̄a ukuna u mayun, ndya i zuwai i kpàdai uwushuku na mpa? ⁴⁷ Maku ma Kashila dem ma tsu pana t̄ kadyanshi ka Kashilà. Shegai eda mmuku n Kashilà n da wa, da gai i zuwai bawu i panai vi.”

Yesu da uzapige n Ibirahi

⁴⁸ Aza a Yahuda a wushunki Yesu, “Dere da tsu danai avu uza u Samariya u da, kpam v̄ t̄ n ityon i cingi!”

⁴⁹ U danai, “Mà n ityon i cingi a asuvu a v̄ wa. N naka t̄ Tata u v̄ tsupige, shegai eda i 'yuwan mu unaka tsupige. ⁵⁰ Kumodu ka mari tsara n tsarakà kaci ka v̄ tsupige wa, shegai uza roku u da pini uza da wa ciga mu n wushi tsupige. Aya kpam dem wa yan afada. ⁵¹ Mayun n tonuko d̄a, uza da baci dem u tonoi uwenishike u v̄, wa kuwa wa.”

⁵² A danai, “Gogo-na tsu reve tā an vari n ityon i cingi a asuvu a vunu! Ko Ibirahi nā ntsumate a kuwusā tā. Shegai avu vu danai, ‘Gbā uza da baci u tonoi uwenishike u vā, wa kuwā wa.’ ⁵³ Vu la tata u tsunu Ibirahi tsupige da? U kuwā tā, nala dem ntsumate. Ya vu bidyai kaci ka vunu?”

⁵⁴ U wushunku le, “N nākā baci kaci ka vā tsupige, tsupige tsu vā tsa woko ili i roku wa. Uza da u nākā mu tsupige aya Tata u vā, edā kpam i danai aya Kashilā ka de. ⁵⁵ Edā kotsu i reve yi wa, mpa tani n reve yi tā. N da baci kotsu n reve yi wa, ma woko tā uza u kabān tyoku u de. Shegai n reve yi tā, kpam n tono tā ili i'yā u danai. ⁵⁶ Tata u de Ibirahi zānganā tā u wene utuwā u vā, kpam u wene tā u yain kpam mazāngā cika.”

⁵⁷ Aku a danai, “Nida va dana vu wene Ibirahi, ada tani na kotsu vu rawa ayen amangarenkupa wa?”

⁵⁸ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko dā, kahu a matsa Ibirahi, Mpa† pini.”[‡] ⁵⁹ An Yesu danai nala, aku ama yi a bidisai atali tsāra a wuna yi. Shegai u puwain, u lazai u āsakai Kuwa ku Kashilā ki.

9

Yesu tānasai karumba

¹ An Yesu wari a nwalu, aku u wenei vuma roku uza da a matsai karumbā. ² Aku atoni a ne a wece yi, “Kawenishiki, ndya i zuwai a matsai vuma u na karumbā? Nusa da u nusai, ko gai isheku i ne i'yā i yain unyushi vi?”

[‡] **8:58** An Yesu danai “Mpa,” aza a Yahuda a nala yi a ciāba tā an Kashilā ka tonukoi Musa kala ka ne ka “Mpa.” Uwutā 3:14.

³ U wushunku le, “Vuma u na u rumbanq adama a unyushi u ne, ko kpam u isheku i ne wa. Matsa da a matsa yi nala tsaq Kashilq ka wenike ucira u ne ara ne. ⁴ U kana tq tsu yain manyan ma uza da u suku mu n kaara. Kayin ka yan tq da bawu uza wa yan manyan. ⁵ A'ayin a da mari pini naha a likimba, mpa n tsu zuwa katyashi a asu u ama a likimba.”

⁶ An u danai nala, aku u cikpai atatsq a iyamba, u vurai kalyon n a da, aku u gbarai kalyon ki a a'eshi a vuma yi. ⁷ Aku u tonukoi vuma vi, “Wala ba vu sawa a'eshi a vunu a kadakka ka mini ka a ka isq Silawamu.” (Kalen ka “Silawamu” ka “Uza da a Suki.”) Aku vuma vi u banai u sawai a'eshi a ne. U gono tq n u weni.

⁸ Ama a da a'ari a asu vi n aza da a revei karumbba ki uza da wari u tsu folo vi, a wecikei, “Vuma da u tsu dusukusu pini n u foli u da na vi wa?”

⁹ Aza roku a danai, “Aya gai vi.”

Aza roku kpam a danai, “Aya wa, rotsono da gai a rotsonoi.”

Karumba ki ka rongoi gai udansa, “Mpa gai na vi!”

¹⁰ Aku a wece yi, “Nida vu yansai va wene gogo-na?”

¹¹ U wushunku le, “Vuma da a ka isq Yesu da u vurai kalyon, aku u gbarakka mu a'eshi. Pini nala, u tonuko mu n bana a Kadakka ka Silawamu n sawa a'eshi yi. An n ba n sawai, aku n wenei.”

¹² Aku a wece yi, “Nte vuma vi?”

U danai, “N reve wa.”

Afarishi a matsai uvece tyoku da u tanai

¹³ A bidyai vuma da wari karumbã caupa vi, a banka yi a asu u Afarishi. ¹⁴ Kain ka Yesu vurai kalyon u tanasai vuma vi, kain ka Ashibi ka. ¹⁵ Pini nala, Afarishi yi a wecei vuma vi, “Nida a yain vu tsarai a’eshi a vunu?”

U wushunku le, “Aya u gbarãka mu kalyon a a’eshi, aku n sawai, pini nala, n wenei.”

¹⁶ Afarishi a roku a danai, “Yesu na vi a asu u Kashilaã da u wutai wa, kpaci wa tono mele ma Ashibi wa.”

Shegai aza roku a danai, “Vuma da wari n un-yushi u cingi wa fuda wa yan ikunesavu naha wa.” Aku ka kpada le utuwã ka te.

¹⁷ A doku a wecei vuma vi, “Ndya va dana a kaci ka vuma da u tanasã vu a’eshi yi?”

U wushunku le, “Matsumate ma.”

¹⁸ Azapige a aza a Yahuda a wushuku an vuma vi karumbã ka caupa, kpam gogo-na wa fuda wa wene wa, aku a suki a isã isheku i ne. ¹⁹ A wece le, “Maku ma de ma na vi? I da nala i matsa yi n urumbã, nida a yain aku gogo-na wa wene?”

²⁰ Aku a wushuki, “Tsu reve tã gai maku ma tsunu ma, kpam nala tsu matsa yi n urumbã. ²¹ Shegai tsu reve tyoku da a yain wa wene wa. Kpam dem tsu reve uza da u tanasã yi wa. Wece ni. U ratsa tã u wushunku dã n kaci ka ne.” ²² A dana tã nala adama a da a ka pana uwonvo u azapige yi. Alya a danai gbã uza da baci dem a kanai u da Yesu Kawauwi ka, wa doku wa uwa a kagata ka Kashilaã kpam wa. ²³ Da gai i zuwai isheku i ne a danai, “Wece ni, u ratsa tã u wushunku dã n kaci ka ne.”

24 A doku a isai vuma da a matsai karumbä ki, a tonuko yi, “Tsinä n Kashilä vu tonuko tsu ukuna u mayun! Tsu reve tå vuma da u tanaṣä vu na vi uza u unyushi u cingi da.”

25 U wushuki, “Ko wä n unyushi u cingi, ko wä n u da wa, mpa n reve wa. Ili i'ya gai n revei i'ya: Caupa mari tå n urumbä, shegai gogo-na ma wene ta.”

26 A wece yi, “Ndya u yanka vu? Nida u tanaṣä vu?”

27 U wushunku le, “N tonuko dä de, shegai i panäka mu wa. Nida ya ciga i doku i pana ukuna vi kpam? Ya ciga i woko atoni a ne a da dem?”

28 Aku a wisha yi a danai, “Ada gai katoni ka ne, atsu atoni a Musa a da. **29** Tsu reve tå Kashilä ka dansa tå n Musa, shegai tsu reve gbäm ilyuci i'ya vuma u na u wutai wa.”

30 Vuma vi u danai, “Ili i majiyan i'ya! U tanaṣä tå a'eshi a vã, shegai nida i kpädai ureve a asu u da u wutai? **31** Atsu gai tsu reve tå Kashilä ka tsu panäka aza a unyushi u cingi wa, shegai u tsu panäka tå uza da baci dem wa lyaka yi kayala kpam wa yansa ili i'ya u danai. **32** Tun an Kashilä ka yain likimba, uza wä la u tanaṣai a'eshi a vuma da a matsai karumbä wa. **33** A da baci vuma u na Kashilä ka ka suku yi wa, wa fuda wa yan ko i te wa.”

34 A tonuko yi, “Avu uza u unyushi u cingi u da mayun mayun tun kain ka a matsa vu! Va wundya va fuda va wenishike tsu ili i roku da?” Aku a loko yi pini a kagata ka Kashilä ki.

Urumbä u Afarishi

³⁵ An Yesu panai ili i'ya i gitai, aku u boloi vuma vi u wece yi, “Vu wushuku wa n Maku ma Vuma?”

³⁶ Vuma vi u wushuki, “Uzapige, tonuko mu ko eyi yayi, tsara n wushuku n eyi!”

³⁷ U tonuko yi, “Vu wene yi de, kpam aya gai wa dansa n avu gogo-na vi.”

³⁸ Vuma vi u danai, “Asheku, n wushuku ta!” Aku vuma vi u lyakai Yesu kayala.

³⁹ Yesu tonuko yi, “N tuwa ta tsara n pecene ama a likimba. N tuwa ta n zuwa arumbaa a wene, aza da kpam a ka wundaya ele a ka wene n wenike le ele arumba a da.”

⁴⁰ An Afarishi a da a'ari pini vi a panaka yi u danai nala, aku a wece yi, “Va wundaya atsu arumbaa a da?”

⁴¹ U wushunku le, “A da baci eda arumbaa a da gmam wa, i'ari ya yan n unyushi u cingi wa. Shegai an i danai eda ya wene ta, i'a ta pini n unyushi u cingi u de.”

10

Agisani a kaliniki

¹ Yesu danai, “Mayun n tonuko da, aboki n aza a magalaka a da koshi a tsu radugu a yuwaa kasaga a unaa u da a ka uwa a utsutsu u asu u da a tsu zuwa ncon. ² Uza da u tsu uwa a utsutsu aya kaliniki ka ncon ki. ³ Uza da u tsu wundaya utsutsu vi, aya u tsu giduwukaa yi u da. Kpam ncon n ne mi n tsu pana ta kalagatsu ka ne. U tsu isaa ta n ne ya dem n kala ka ne, aku u wutukpa le. ⁴ A'ayin a da baci u wutukpa le, aku u uwa a kapala ka le, ele n a toni kpaci a reve ta kalagatsu ka ne. ⁵ A tsu tono vuma roku wa, shegai a suma yi, kpaci a reve kalagatsu ka ne

wa.” ⁶ Yesu tonuko le tā agisani a na yi, shegai a reve ili i'ya wa tono wa.

Yesu da kaliniki ka shinga

⁷ Yesu doki u danai, “Mayun n tonuko dā, Mpa utsutsu u asu u ncon vi. ⁸ Gbā aza da a lasa mu utuwā, aboki a da n aza a magalākā. Ncon mi a panāka le wa. ⁹ Mpa utsutsu vi, kpam uza da u uwai a asu u vā, wa tsara ta iwauwi, wa fuda tā wa uwa kpam u wutā u zami ijani i utakuma. ¹⁰ Kaboki ka tsu tuwa tā uboki, u wuna, kpam u nangasa, shegai mpa n tuwa tā tsara n nākā uma kpam a tsara u da ushani.

¹¹ “Mpa kaliniki ka shinga. Kaliniki ka shinga ka tsu neke tā uma u ne tsara u kāngu ncon n ne. ¹² Uza da a bidyai manyan ma kalina wā tyoku u kaliniki uza da wari nā ncon mi wa. U wene baci maleweni a utuwā, wa suma tā u āsakā ncon mi utyoku u le. Aku maleweni mi ma ba ma zara ncon mi ma wacinsa le. ¹³ Vuma vi u suma tā kpaci bidya da a bidya yi manyan kpam u dambula a kaci ka ncon mi wa.

¹⁴⁻¹⁵ “Mpa kaliniki ka shinga. N reve tā ncon n vā, nala dem Tata u vā u reve mu. Ncon n vā dem a reve mu tā, tyoku da dem n revei Tata vi. N neke tā uma u vā tsara n bāngā ncon mi. ¹⁶ Ma tā nā ncon n roku n da bawu mari a asuvu a ushiga u na vi, kpam u kānā tā n tuko le dem. A ka pana tā kalagatsu ka vā, kpam gba a ka woko tā ushiga u te n kaliniki ka te. ¹⁷ Tata vi wa ciga mu tā kpaci ma tā ufobusi tsara n nākā uma u vā, kpam n tuwa n wushi u da. ¹⁸ Uza wa fuda wa wusa uma u vā ara vā wa. N nākā tā u da adama a uciga u kaci u vā.

Ma tā n ucira u da ma neke u da kpam n wushi u da, tyoku da Tata u vā u tonuko mu n yain.”

¹⁹ Aza a Yahuda a doku a wushuku wa, aku ka kpāda le kpam utuwā ka te. ²⁰ Aza roku a le a danai, “Ityoni i cingi i'ya i uwa yi i'ya i zuwa yi ijan. Ndyia i zuwai ya panāka yi?”

²¹ Shegai aza roku a danai, “Uza da baci ityonni i cingi i uwai u tsu yan kadyanshi na ha wa. Ityonni i cingi ya fuda ya kukpāa a'eshi a karumbā da?”

A 'yuwain Yesu

²² An a'ayin a uyolu a rawai, a'ayin yi a da a tsu yan Abiki a Ucibusa Unākā Kuwa ku Kashilaāt a Urishelima. ²³ Kain ka te, Yesu wa wala pini a Kuwa ku Kashilaā a asu u da a tsu isā Kafalaka ka Solomo. ²⁴ Aku aza a Yahuda yi a bolomgbonoi a kyawan yi, a danai, “Hal ku yain ka va zuwa tsu uyan malalā ko avu ya varā? Ada baci Kawauwi ki, tonuko tsu karara.”

²⁵ Yesu wushunku le, “N tonuko dā de caupa, shegai i kpādai uwushuku. Ikunesavu i'ya n yansai a asuvu a kala ka Tata u vā i wenike tā ko mpa yayi. ²⁶ Shegai i 'yuwain uwushuku, kpaci edāncon n vā n da wa. ²⁷ Ncon n vā n tsu pana ta kalagatsu ka vā, n reve le tā, ele kpam dem a tsu tono mu tā. ²⁸ N nākā le tā uma u da bawu wa kotso, kpam a ka kuwā wa. Uza wā kpam la wa wusa le a kukere ku vā wa. ²⁹ Tata u vā u da u naka mu n ele, u la tā ili gbā tsupige, kpam uza wa fuda wa wusa le a kukere ku Tata u vā wa. ³⁰ Tata vi nā mpa ili i te i'ya.”

³¹ Pini nala, a doki a bidisai atali tsāra a wuna yi. ³² Shegai u tonuko le, “N wenike dā tā ili i shinga i

shinga i'ya Tata u vä u suku mu n yain. N ukuna u eni u da a asuvu a le ya ciga i varäsa mu?"

³³ Aku a wushuki, "Adama a da vu yain ili i shinga i'ya i zuwai tsa ciga tsu varäsa vu wa, shegai adama a da vu yankai Kashilaq kadyanshi ka cingi da. Avu vuma da, shegai vu danai dere da vari n Kashilaq!"

³⁴ U wushunku le, "A korongu ta a Mele ma de ma Kashila ka danai, 'N da, eda ashila a da.' [◊] ³⁵ Tsu reve tä ili i'ya Tagaräda u Kashilaq u danai mayun da wäri hal ubana a makorishi. Kpam Kashilaq ka isa tä ama a nala yi ashilaq, aza da u näkai udani u ne.* ³⁶ Mpa gai, Tata u dangasa mu tä kpam u suku mu a asuvu a likimba. Nida ya dana n yanka Kashilaq kadyanshi ka cingi an n danai, 'Mpa Maku ma Kashilaq ma?' ³⁷ Manyan ma Tata u vä wa yansa ma baci ma yansa wa, kotsu i wushuku nä mpa wa. ³⁸ Shegai ili i'ya Tata u vä wa yansa i'ya baci ma yansa, u gan tä i wushuku adama a nala, ko i wushuku baci n kadyanshi ka vä wa. Aku i reve an Tata vi ili i te i'ya nä mpa, mpa kpam ili i te i'ya n Tata vi." ³⁹ A doki a mätsai tsarä a känä yi, shegai u lai.

⁴⁰ Aku u ba u pasai Agatäa Urudu ubana a asu u da Yahaya gitai ulyubugusu, u rongoi de. ⁴¹ Ama ushani a tuwai ara ne. A ka dansa utyoku u le, "Yahaya yan ukunosavu wa, shegai gba ili i'ya Yahaya danai a kaci ka vuma u na mayun da." ⁴² Pini nala, ama ushani a wushuki n Yesu.

[◊] **10:34** Ishp. 82:6. * **10:35** Aza da a wushai akani a Kashilaq a Masasa ma Sinai mi, a lya Musa n aza a Isara'il.

11

Ukpa u Li'azaru

¹ Kain ka te, maɓalà ma kànai vuma roku uza da a ka isà Li'azaru, uza da wa rongo a ilyuci i Batani n ataku a ne Meri n Marta. ² Meri na vi, uza da vangu u ne wàri n maɓalà mi, aya uza da u tuwài u tsungi manivi ma magulàni a a'ene a Asheku, aku u yansai a da n kenji ka ne. ³ Pini nala, Meri n Marta a suki uza roku u ba u tonuko Yesu, "Asheku, uza da va ciga vi, maɓalà ma kàna yi de."

⁴ An Yesu panai nala, u danai, "Maɓalà ma nala ma kotso a ukpà wa. Nala u gità tà tsàrà a tuko tsupige a asu u Kashilà, nà mpa Maku ma Kashila, n wushi tsupige adama a nala." ⁵ Yesu wa ciga tà Marta n a'angu a ne. ⁶ Shegai an u panai a da maɓalà ma kàna tà Li'azaru, aku u doki u shamgbai pini a asu u da wàri vi a'ayin a re.

⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, "Tsu gonoi a Yahuda."

⁸ Atoni yi a danai, "Kawenishiki, kotsu u ɓarakpà an azapige a aza a Yahuda a ka ciga a varàsa vu a wuna vu wa. Ndya i zuwai va ciga vu doku vu gono de?"

⁹ U wushuki, "Ulivà dem wà tà n ulapa uwule kupa n ure. A'ayin a da baci dem katyashi kàri la, ama a ka wala tà kpam a ka tàdàtsà wa. A ka wene tà kpaci a'à tà n katyashi ka likimba u na. ¹⁰ Shegai a wala baci n karimbi, a ka tàdàtsà tà, kpaci a'à n katyashi wa."

¹¹ Aku u tonuko le, "Kaje ka tsunu Li'azaru aya pini wa lavuta, nte ma bana de tsàrà n 'yangasà yi."

¹² Aku atoni yi a danai, “Asheku, alavu a da yi baci, wa tānā tā!” ¹³ Ele n a dani ko alavu a maci a da Yesu tonuko le wa lavuta, shegai Yesu tonuko da wa tonuko le Li’azaru kuwā de.

¹⁴ Aku u wutumkpā le a kateshe, u danai, “Li’azaru kuwā de. ¹⁵ Shegai n pana tā kayanyan an bawu māri de. Adama a nala, ya rotsongusu tā i wushuku nā mpa. Tuwāi tsu banai ara ne gogo-na.”

¹⁶ Aku katoni ka roku Toma (uza da a ka isā “Mapeshe”) u tonukoi aza da a buwai, “Tsu soki kawenishiki ki gba tsunu, tsāra tsu kuwā de kabolo n eyi!”

Yesu n Meri n Marta

¹⁷ An Yesu rawai evu, u cinai cina a cidangu de Li’azaru n a’ayin a nishi. ¹⁸ Batani n Urihelima a’ā tā evu evu, evu n mel u re da. ¹⁹ Adama a nala, aza a Yahuda ushani a bansa tā idyani i ukpā ara Marta n Meri adama a ukpā u vangu u le. ²⁰ An Marta panai a da Yesu wa tuwā, aku u banai u gawunsai n eyi, shegai Meri shamgbai pini a kuwa. ²¹ Marta tonukoi Yesu, “Asheku, a da baci vāri pini, vangu u vā wari wa kuwā wa. ²² Shegai ko n gogo-na n reve tā Kashilā ka nākā vu tā ili i’ya baci dem vu folo yi.”

²³ U danai, “Vangu u vunu wa ‘yāngā tā u yain kpam uma.”

²⁴ Marta wushuki, “N reve tā an wa ‘yāngā kain ka makorishi, Kashilā ka ‘yāngasā baci gba akushe.”

²⁵ U wushunku yi, “Mpa n tsu ‘yāngasā ukpā, mpa kpam uma. Aza da baci a wushuki nā mpa, ko a kuwā baci a ka ‘yāngā tā. ²⁶ Uza da wāri n uma

kpam u wushuki n̄ mpa, wa kuw̄a wa. Marta, vu wushuku w̄a?”

²⁷ U danai, “N wushuku t̄a, Asheku. Ada Kawauwi, Maku ma Kashil̄a, uza d̄a wa tuw̄a a likimba vi.”

Yesu s̄ai

²⁸ An Marta danai nala, aku u gonoi u ba u tonukoi vangu u ne Meri koshi, u danai, “Kawenishiki ki ka rawa de, kpam ada wa wecike.” ²⁹ An Meri panai nala, aku u 'yangai gogo wa bana ara Yesu. ³⁰ Kotsu u rawa a ilyuci yi wa, nte u buwai ve de a asu u d̄a Marta gawunsai n̄ eyi.

³¹ Ama ushani a tuw̄a le t̄a uwene, shegai an a wenei Meri wut̄ai a kuwa ki gogo, aku a yawunsai nte wa bana de a asu u kasaun vi ts̄ar̄a u s̄ai. Aku a tono yi.

³² Meri vi u banai a asu u da Yesu wari. An u wene yi, aku u kud̄angi a kapala ka ne u danai, “Asheku, a da baci v̄ari pini na, vangu u v̄a w̄ari wa kuw̄a wa.”

³³ U wene yi wa s̄a, ama da a'ari kabolo n̄ eyi dem a ka s̄a, aku u dambulai cika. ³⁴ U wece le, “Nte i cið̄angu yi?”

A wushunku yi, “Asheku, tuw̄a vu wene asu vi.”

³⁵ Aku Yesu dem u s̄ai.

³⁶ Ama da a'ari kushani pini evu a danai, “Iwene t̄a tyoku da wa ciga Li'azaru cika.”

³⁷ Shegai aza roku a le a danai, “U zuwa t̄a karumb̄a ka wenei. Wari u gan t̄a u 6ishinka Li'azaru ukuw̄a.”

Yesu 'yangasai Li'azaru a ukpa

³⁸ Eyi pini a kadambula ki, aku u banai a asu u kasaun vi. Kasaun ki tani kaaburu ka, kpam a kimba tə ka n katali ka roku a utsutsu vi. ³⁹ Aku u tonuko le, “Gindalakpai katali ki a ikengi.”

Shegai Marta danai, “Asheku, vu reve tə Li'azaru kuwə de a'ayin a nishi, kawan ka yan tə pini.”

⁴⁰ Yesu tonuko yi, “Vu əsənsə an n tonuko vu, ‘Vu wushuku baci va wene tə tsupige tsu Kashila’?”

⁴¹ Aku a gindalakpai katali ki a ikengi. U webelei zuba u danai, “Tata, n cikpa vu tə an vu panaka mu. ⁴² N reve tə vu tsu panaka mu tə maco, shegai n dana tə nala adama a ama da a kyawan mu na vi. Ma ciga tə a wushuku an ada vu suku mu.”

⁴³ An u kotsoi kavasu, aku u salai, “Li'azaru, wuta!” ⁴⁴ Aku u wutai. Akere n a'ene a ne ucaci n aminya a eri, a cacai kpam upetiwa'eshi u ne n kunya.

Aku Yesu danai, “Surukpa ni i əsəkə yi u wala.”

*A sheshei tsara a wuna Yesu
(Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Luka 22:1-2)*

⁴⁵ Ama ushani a da a tuwai tsara a wene Meri vi a wenei ili i'ya Yesu yain, aku a wushuki n eyi.

⁴⁶ Aza roku a le a banai a asu u Afarishi a tonuko le ili i'ya Yesu yain. ⁴⁷ Aku adarakpi a pige n Afarishi a bolomgbonoi Asheshi a Pige a asu u te, a danai, “Ndy a tsa yan? Vuma u na wa yansa tə ikunesavu ushani. ⁴⁸ Tsu əsəkə yi baci u lyai kapala n uyansa ili i na yi, ya dem wa wushuku tə n eyi. Aku asoje a aza a Roma a tuwə a wacinsa Kuwa ku Kashila ku tsunu n uyamba u tsunu.”

⁴⁹ Uza roku a asuvu a Asheshi a Pige yi; wata, Kayafa, uza da wari Magono ma Adarakpi a kayen

ki, u danai, “Edaq i reve ili i'ya i'ari pini wa! ⁵⁰ Niða ya əsakə uyamba gbə u kuwə? Wa la tə tsulobo uza u te u na vi u kuwə n u da a ama gbə a ka kuwə.”

⁵¹ Uyawunsa u na vi a katakasuvu ka Kayafa ka u wutai wa. Shegai an warí Magono ma Adarapkpi a kayen ka nala ki da i zuwai wa yan kadyanshi ka ili i'ya ya tuwə ya gitə: Dana da wa dana Yesu wa kuwə tə adama a aza a Yahuda. ⁵² Adama a unyushi u aza a Yahuda a da koshi Yesu wa kuwə wa. Wa kuwə tə tsərə u bolomgbono ama a Kashilə a da a wacinsai a asuvu a likimba. ⁵³ Kain ka nala ki ka azapige a aza a Yahuda a gitai ufobuso tyoku da a ka wuna Yesu.

⁵⁴ Adama a nala, Yesu doku u wala a kateshe a Yahuda wa, aku u əsakai Urishelima. U lazai ubana a ilyuci i Ifuramu, i'ya i'ari a ikengi i kakamba, aku u dusuki de n atoni a ne.

⁵⁵ An a yain evu n Abiki a Upasamgbana, aku ama ushani aza da a'ari a ilyuci i kenu kenu a lazai ubana a Urishelima kahu abiki yi, tsərə a wulukpe kaci ka le tyoku da Mele ma danai a yansa. ⁵⁶ A ka ciga a wene Yesu, ele pini a Kuwa ku Kashilə ki, aku a ka wecemgbene, “Ndyia i wenei? Wa tuwə gbəm a asu u abiki vi?” ⁵⁷ Adarapkpi a pige n Afarishi yi a tonukoi ama, uza da baci dem u wenei Yesu, u tonuko le, kotsu a kənə yi.

12

Meri tsunki Yesu manivi ma magulani

¹ An a'ayin a teli a wokoi kahu Abiki a Upasamgbana yi, Yesu banai a Batani u rawai a kuwa ku Li'azaru uza da u 'yangasai a ukpa. ² A fobusukoi

Yesu ilikulya, Marta aya uza da wa pecike ilikulya, Li'azaru kpam wà tà pini ndishi kabolo n aza da a ka lya ilikulya n eyi. ³ Aku Meri bidyai kolubo u manivi ma märi n ikebe cika u pige, u tsunki Yesu a'ene. U yansai ma n kenji ka ne. Magulani ma manivi mi ma shadangi kuwa ki.

⁴ Katoni ka a ka isà Yahuza Isikariyoti wà tà dem pini. Aya wa tuwà wa neke Yesu a asu u azapige. U danai, ⁵ “Manivi ma nala mi ma rawa tà ikebe i'ya uza wa yan manyan ma kayen ka te.* Wàri u gan tà a denge ma, aku a nàkà aza a unambi.” ⁶ Shegai Yahuza vi u dambula gbàm n aza a unambi yi wa. U dana tà nala kpaci kaboki ka. Aya uza da wa ńanà makpakàta ma ikebe kpam u tsu bidya tà i roku u yanka manyan ma kaci ma ne.

⁷ Shegai Yesu tonuko yi, “Kotsu vu damgbaraṣa yi wa. U yan tà nala tsàrà u foṣuso ikyamba i và adama a kacídà. ⁸ Ya rongo tà n aza a unambi maco, shegai ya rongo nà mpa maco wa.”

A ka ciga a wuna Li'azaru

⁹ A'ari pini,aku kakumà ka ama ka panai a da Yesu rawa de a Batani. Aku a banai an u wokoi Yesu wàri de, kpam tsàrà a wene Li'azaru uza da Yesu 'yàngasài a ukpà vi. ¹⁰ Adarakpi a pige yi a foṣusoi dem tsàrà a wuna Li'azaru. ¹¹ Adama a Li'azaru, ama ushani a ąsàkà le utono,aku a ka wushukusu n Yesu.

Yesu uwai a Urishelima

(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Luka 19:28-40)

* **12:5** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu tà “ikebe i azurufa 300.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓang'a.

12 An kain ka wansai, aku kakumà ka ama ka ka tuwài uyan Abiki a Upasamgbana vì, a panai a da Yesu da pini utuwà a Urishelima. **13** Aku a bidisai akere a nshuwan tsàra a ba a gawunsa n eyi, n a salàsi,

“Hosana,[†] cikpalai Kashila!”

“Kashila ka zuwuka uza da wàri a utuwà a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unà u shinga!

Kashila ka zuwuka Magono ma aza a Isara'ila una u shinga.”

14 An Yesu tsàrai maku ma makparyagi ma roku, u yuwài ma. Tyoku da Tagarada u Kashila u danai u da la vi,

15 “Aza a Sihiyona,[‡] kotsu i pana uwonvo wa!

Magono ma de ma pini a utuwà,
uyuwi a maku ma makparyagi.” [◊]

16 A a'ayin a nala yi, atoni a ne kotsu a reve n ukuna vi wa. Shegai a ubana a kapala, an a tuwài a 'yàngasàyi ubana a tsupige, da a cibai an Tagarada u Kashila u danai ukuna vi a kaci ka ne, hal gbàm a yanka yi u da de.

17 Ama da pini ushani kabolo n Yesu a'ayin a da u 'yàngasà Li'azaru a ukpa, kpam u tonuko yi u wutà a kasaun ki. Gogo-na alya a ka tonusuko ama ili i'ya u yain. **18** Ama ushani a bana tà tsàra a cina Yesu, kpaci a pana tà ukuna u ukunosavu vi. **19** Aku Afarishi yi a ka dansa utyoku u le, “Wundyai, tsu rukpa de gba gba! Likimba gba aya a ka tono!”

[†] **12:13** “Hosana” idyani i'ya ama a tsu danàsa uzapige i'ya tsàra a nàka yi tsupige. Kalen ka ne ka, “Kashila ka wauwa yi!” ko kpam “A cikpala yi.” [‡] **12:15** Sihiyona kala ka dem ka Urishelima.

[◊] **12:15** Zak. 9:9.

Nheline n roku ma ciga n wene Yesu

20 Nheline n roku n bana taq a Urishelima ulya kayala a'ayin a Abiki a Upasamgbana. **21** A banai ara Filibu (uza da u wutaqi a ilyuci i Besaida a Galili) a danai, “Uzapige, tsa ciga taq tsu wene Yesu.” **22** Filibu banai u tonukoi Andurawu, aku a lazai ama a re a le a ba a tonukoi Yesu.

23 Aku u tonuko le, “A'ayin a yan de a da Maku ma Vuma ma wusha tsupige tsu ne. **24** Mayun n tonuko daq, ucun u ulya u te u rukpaq baci a iyamba u kuwaq wa, wa la u te vi wa. A'ayin a da baci u kuwaq, aku u woko ushani. **25** Uza da baci wa ciga uma u ne a likimba u naha, wa namba taq u da. Uza da baci u 'yuwain uma u ne a likimba u naha, wa tsaraq taq uma u da bawu waqri n utyoku. **26** Uza da baci wa ciga u gbashika mu u kaqanaq taq u tono mu, tsaraq kagbashi ka vaq ka rongo a asu u da baci dem maqri, kpam Tata u vaq wa naqkaq taq uza da baci dem u gbashika mu tsupige.”

Yesu dansai ukuna u ukpa u ne

27 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Gogo-na n dambula taq cika. Ndyia ma dana? N dana waq, ‘Tata, wauwa mu a a'ayin a na yi’? Nala wa, n tuwaq taq a'ayin a na adama a na, tsaraq n pana ikyamba. **28** Tata, wenike ama tsupige tsu vunu!”

Aku kalagatsu ka wutaq a zuba ka danai, “N wenike taq tyoku da maqri n tsupige kpam ma doku taq ma wenike.”

29 Kakumaq ka ama ka kaqri pini kushani vi a pana taq kalagatsu ki, aku aza roku asuvu a le a danai makpankashilaq ma. Shegai aza roku a danai, “Katsumate ka zuba ka ka dansai n eyi!”

³⁰ Aku Yesu tonuko le, “Adama a de a da kalagatsu ki ka tuwai, adama a va a da wa. ³¹ Gogo-na a'ayin a yan de a da Kashilà ka yanka ama a likimba afada. Kpam dem a'ayin a da, a da wa loko uza da wa lya tsugono tsu likimba u na. ³² A 'yangasà mu baci a zuba u mawandamgbani, ma zuwa tā ya dem u tuwā ara va.” ³³ Yesu dana tā nala tsarà u wenike tyoku da wa kuwà.

³⁴ Kakumà ki ka danai, “Mele ma tsunu ma tonuko tsu tā Kawauwi ka rongo tā n uma hal ubana. Nida va dana a ka 'yangasà tā Maku ma Vuma a zuba u mawandamgbani? Ya Maku ma Vuma mi?”

³⁵ Yesu wushuki, “Ya tsarà tā katyashi a'ayin kenu. Rongoi a nwalu a'ayin a da i'ari a katyashi, tsarà i tađatsà wa a'ayin a da baci karimbi ka danda dā. Shegai ya wala baci a karimbi, ya fuda ya reve asu u da ya bana wa. ³⁶ Wushuki n uza da u tsu zuwa katyashi ka tuwā tun wāri kabolo n adata, tsarà i woko aza da a a'ari a katyashi.”

Aza roku a 'yuwain uwushuku n Yesu

An Yesu danai nala, aku u lazai u ba u kpawain tsarà a wene yi wa. ³⁷ Ko an u wokoi u yansai ikunesavu a kapala ka le, a wushuku n eyi wa. ³⁸ Nala gitā tā tsarà ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu,

“Magono ma Zuba, ya wushuki n ili i'ya tsu danai? Magono ma Zuba, ya vu wenikei ucira u vunu?” [◊]

³⁹ Matsumate mi ma doku tā ma danai, ili i'ya i zuwai a kpàdai uwushuku i'ya na:

◊ **12:38** Isha. 53:1.

40 “Magono ma Zuba ma zuwa tā a'eshi a ama yi a rumbanai,
kpam u zuwa le a ryagbajai.

Mpa Magono ma Zuba, n yan tā nala tsarā a wene
ko a reve wa,
kpam kotsu a kpatala utuwā ara vā, tsarā n tanasa
le wa.” [◊]

41 Matsumate mi ma dana tā nala kpaci u wene
tā tsupige tsu Yesu, kpam u dansai ukuna u ne.

42 A'ayin a nala yi, azapige ushani a wushuku tā
n eyi. Shegai an a ka pana uwonvo u Afarishi, a
kawan a dansa u da a kateshe wa, kotsu a wutukpa
le a asuvu a kagata ka Kashila wa. **43** A tsu la tā
uciga icikpali i ama kapala n icikpali i Kashila.

Yesu tuwa tā u wauwa likimba

44 Yesu 'yangasai kalagatsu ka ne u danai, “Gba
uza da baci dem u wushuki na mpa, na mpa da
koshi u wushuku wa, hal dem n uza da u suku mu
da u wushuki. **45** Uza da kpam u wene mu, u wene
tā dem uza da u suku mu. **46** N tuwa tā a likimba
n woko katyashi, tsarā uza da baci dem u wushuki
na mpa u rongo a asuvu a karimbi wa.

47 “Uza da u panai kadyanshi ka va aku u
'yuwain ka utono, mpa ma kidaga yi ugana wa.
Kpaci n tuwa tsarā n kidaga likimba ugana wa,
shegai n wauwa u da. **48** Uza da wa kidaga uza da u
'yuwan mu ugana aya pini; wata, kadyanshi ka n
dansai, ka ka kidaga yi ugana kain ka makorishi.
49 Ili i'ya n wenishikei ara va da i wutai wa. Tata u
da u suku mu aya u tonuko mu ili i'ya ma dana n
i'ya ma wenishike. **50** N reve tā ili i'ya u danai ama

[◊] **12:40** Isha. 6:10.

a yain i zuwa tā ama a yain uma hal ubana. Da i zuwai n tonuko dā dere ili i'ya Tata u tonuko mu.”

13

Yesu bacangusi a'ene a atoni a ne

¹ Cina u woko kain ka te kahu kain ka Abiki a Upasamgbana ka yain. Yesu reve tā a'ayin a yan de a da wa asakā likimba u na u gono a asu u Tata. Wa ciga tā ama a ne a da a'ari a likimba, kpam gogo-na pini na u wenike le tā uciga vi gba gba bawu utyoku.

² Yesu n atoni a ne a ka lya kabolo n kuvuli. Cina Kalapansi ka zuwa de Yahuza Isikariyoti maku ma Simo u yawunsa tsarā u neke yi. ³ Yesu reve tā Tata nāka yi tā ucira u ili gba, u wutā tā a asu u Kashila, kpam nte wa gono de ara ne. ⁴ An a'ari a ulya ilikulya, Yesu 'yangai u mondoi matogo ma pige ma ne, aku u sirai mayaga a cuku tsu ne. ⁵ U tsungi mini a kabelu u gitai ubacangusa a'ene a atoni a ne, aku u yansai a da n mayaga ma u sirai a cuku tsu ne tsi.

⁶ Yesu tuwai ara Simo Bituru, eyi kpam u tonuko yi, “Asheku, ada va ciga vu bacangusu mu a'ene?”

⁷ Yesu wushunku yi, “Vu reve ili i'ya māri uyan wa, shegai va tuwa tā va reve.”

⁸ Bituru danai, “Nala wa, va bacangusu a'ene a va wa.”

Yesu wushuki, “N bacangusu baci a'ene a vunu wa, avu uza u te da a asuvu a ama a va wa.”

⁹ Simo Bituru danai, “Asheku, bacangusu gbam a'ene a va koshi wa! Sawa mu dem akere n kaci.”

¹⁰ Yesu danai, “Vuma u sumba baci, ikyamba i ne gba i tsu takpa tā sarara. A'ene a ne a da koshi

wa bacangusu. Edə ama i'a tə sarara, shegai gba de da wa.” ¹¹ Yesu reve tə uza da wa kpatalaƙa yi, da gai i zuwai u danai, “Gba de da i'ari sarara wa.”

¹² An u kotsoi ubacangusu a'ene a le gba, aku u ukai matogo ma ne u gonoi u dusuki. U wece le, “I reve ili i'ya n yanka də gogo-na vi? ¹³ I tsu isə mu ta 'Kawenishiki' n 'Asheku' kpam dere da wəri, kpaci ili i'ya məri i'ya la vi. ¹⁴ Mpa, Asheku n Kawenishiki, n bacangusu tə a'ene a de gogo-na. Edə dem i bacangusu a'ene a atoku a de. ¹⁵ N yan tə nala tsərə u woko da iryoci tsərə i yain dem tyoku da n yanka də. ¹⁶ Mayun n tonuko də, kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Katsumate ka tsu la uza da u suku yi tsupige wa. ¹⁷ I reve tə ili i na yi gba kpam Kashilaƙa zuwuka də tə una u shinga i tono baci i'ya.

¹⁸ “Gba de da ma yanka kadyanshi wa. N reve tə aza da n dangasai. Shegai u kənə tə ili i'ya Tagarada u Kashilaƙa u danai i woko mayun. Kpam a dana tə, ‘Vuma da wa lya kabolo nə mpa u kpatalaƙa mu ta kucinə!'

¹⁹ “Tonuko da ma tonuko də kahu ukuna vi u gitə, tsərə u gitə baci kotsu i wushuku an mpa mari uza da wəri pini maco. ²⁰ Mayun n tonuko də, uza da baci u wushai katsumate ka və, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha tə uza da u suku mu.”

*Yesu danai ili i'ya ya gitə n eyi
(Matiyu 26:20-25; Marku 14:17-21; Luka 22:21-23)*

21 An Yesu danai nala, u dambula tā cika. U tonuko le a kateshe, “Mayun n tonuko dā, uza u te de wa neke mu tā.”

22 A fuda a reve gbam kalen ka kadyanshi ka Yesu yain wa. Aku a ka wundyamgbana. **23** Uza u te a asuvu a atoni yi uza da Yesu wa uciga cika wā tā ndishi evu n eyi. **24** Simo Bituru yanka yi iryoci n kukere u danai, “Wece yi, ya wa dansāka?”

25 Katoni ki ka rabai evu n Yesu ka wece yi, “Ashekú, ya va dansāka a asuvu a tsunu?”

26 Yesu wushuki, “Ma daba tā kawon ka na a kusan. Uza da baci n nákai ka, aya gai wa kpatalaka mu vi.” Aku u dabai kawon ki a kusan u nákai Yahuza maku ma Simo Isikariyoti. **27** An Yahuza wushai kawon ki, aku Kanangasi†* ka uwa yi.

Yesu danai, “Yahuza, wala gogo vu ba vu yain ili i'ya va yan.” **28** Uza wā la a asuvu a aza dā a ka lya kabolo n Yesu u revei kalen ka ili i'ya i zuwai u tonuko yi nala wa. **29** Shegai adama a da wāri kazuwi ka ikebe ka le, aku a yawunsai a da tonuko da Yesu tonuko yi u ba u tsupa ikebe i ilikulya ko kpam u ba u nei aza a unambi ikebe. **30** An u lyuki kawon ka Yesu nákai yi vi, aku u wutai n maloko, n kayin ka tani.

Mele ma savu

31 An Yahuza lazai, Yesu danai, “A'ayin a tuwā ta a da mpa Maku ma Vuma ma uwa a asuvu a tsupige tsu vā, kpam Kashilā ka wusha tā tsupige adama a ili i'ya ya gitā nā mpa. **32** Kashilā ka wusha baci tsupige adama a vā, Kashilā n kaci ka

* **13:27** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

ne wa wenike tā ama tyoku da tsupige tsu Maku
ma Vuma tsi tsāri gogo.

³³ “Mmuku n vā, ma tsā tā n ɓarapkā n ɗaqa kenu.
Ya tuwā tā ya zama mu, shegai ya wene mu wa. N
tonuko dā tyoku da n tonukoi ama, ‘Ya bana a asu
u da ma bana wa.’”

³⁴ “Shegai mele ma savu ma ma nāka dā. I
cigi atoku a de dere tyoku da n ciga dā. ³⁵ Ya
cigamgbana baci, ya dem wa reve tā edā atoni a
vā a da.”

Yesu danai Bituru wa nana yi tā
(Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Luka 22:31-
34)

³⁶ Simo Bituru wecei Yesu, “Asheku, nte va
bana?”

Yesu wushuki, “Asu u da ma bana ya fuda ya
bana wa, shegai ya tuwā tā ya bana.”

³⁷ Bituru wece yi, “Asheku, ndya i zuwai bawu
ma tono vu gogo-na? Ma tā ufobusi tsāra n kuwā
adama a vunu!”

³⁸ Yesu wece yi, “Vari ufobusi vu kuwa adama a
vā? Mayun n tonuko vu, kahu kafen ka sala, va
nana mu tā hal kutatsu, vu dana vu reve mu wa.”

14

Yesu da ure ubana a asu u Tata

¹ Yesu tonukoi atoni a ne, “Kotsu i dambula wa.
Wushuki n Kashilā, i wushuku kpam nā mpa.

² A'unu a da pini ushani a kuwa ku Tata u vā, kpam
nte ma bana de tsāra n fosusuko dā asu. A da baci
nala wāri wa, mari ma tonuko dā tā. ³ A'ayin a da
baci n yain nala, aku n gono n bidya dā ubana ara

va, aku tsu rongoi de kabolo. ⁴ I reve ta ure u asu u da ma bana.”

⁵ Toma tonuko yi, “Asheku, tsu reve asu u da va bana wa. Nida tsa reve ure u ubana de?”

⁶ U wushuki, “Mpa ure u da wa wenike ukuna u maci u Kashila, u nák kpam ama uma. Uza wa la wa bana a asu u Tata wa, she u tono mu. ⁷ I reve mu baci, ya reve ta dem Tata u va. Shegai gogo-na i reve yi ta, kpam i wene yi ta.”

⁸ Filibu danai, “Asheku, wenike tsu Tata vi, kpaci ili i'ya tsa ciga i'ya la vi koshi.”

⁹ Yesu wushuki, “Filibu, n rongo ta n ada a'ayin ushani. Ndyia i zuwai vu kpadai ureve ko ya mpa mari? Uza da baci dem u wene mu, u wene ta dem Tata vi. Nida vu danai ‘Wenike tsu Tata vi’? ¹⁰ Vu wushuku an mpa ili i te i'ya tsari n Tata vi, kpam Tata vi ili i te na mpa wa? Kadyanshi ka n yanka da ara va da ka wutai wa. Tata da wari a asuvu a va, aya u tsu yan ili i'ya wa ciga u yain. ¹¹ Wushuki na mpa an n danai Tata vi ili i te i'ya tsari, kpam mpa vi ili i te i'ya tsari n Tata vi. Ya wushuku baci adama a kadyanshi ka va wa, u gan ta i wushuku adama a ikunesavu i na yi. ¹² Mayun n tonuko da, uza da baci u wushuki na mpa, wa fuda ta wa yan dere ili i'ya n yansai. Mayun da, aza da a wushuki, a ka yan ta hal gbam ili i'ya i lai la, kpaci ma bana ta ma rongo de n Tata u va. ¹³ Kpam i folo baci ili a asuvu a kala ka va, ma yanka da ta i'ya, tsara Maku mi ma tuko tsupige a asu u Tata. ¹⁴ Ma yan ta ili i'ya baci dem i foloi a asuvu a kala ka va.

Kazuwamgbani ka utuwa u Kulu Keri

¹⁵ “Ya ciga mu baci, ya yan ta ili i'ya n danai i yain. ¹⁶ Ma folo ta Tata, eyi kpam wa nák da ta

Kabanggi ka roku, uza da wa rongo n aða hal ubana. ¹⁷ Aya Kulu Keri ka ku tsu wenike ukuna u maci u Kashila. Ama a likimba a wusha yi wa, kpaci a wene yi ko a reve yi wa. Shegai i reve yi tã, kpaci u rongo tã ara de kpam wa rongo tã a asuvu a de. ¹⁸ N laza baci, ma asaraka dã utsyoku u dë tyoku u mkpan wa, ma gono tã ara de. ¹⁹ A'ayin kenu ama a likimba a na a ka fuda a wene mu wa, shegai eda ya wene mu tã. Kpam adama a da mari n uma, eda dem ya yan tã uma. ²⁰ Kain ka nala ka tuwã baci, ya reve tã an ili i te i'ya mari n Tata vi. Ya reve tã eda dem ili i te i'ya i'ari na mpa, mpa kpam ili i te i'ya mari n aða. ²¹ Uza da baci dem wa ciga mu, wa yan tã ili i'ya n danai, kpam Tata u va wa ciga yi tã. Mpa dem ma ciga yi tã, kpam n wenike yi ko mpa yayi.”

²² Aku Yahuza (shegai Yahuza Isikariyoti wa), u danai, “Asheku, ndya i zuwai vu fobusoi vu wenike kaci ka vunu ara tsunu, bawu va wenike kaci ka vunu a asu u ama a likimba a da a bwawai?”

²³ Yesu wushuki, “Ama a ciga mu baci, a ka yan tã ili i'ya n tonuko le a yain. Tata u va wa ciga le tã, aku tsu tuwã ara le tsu dusuku n ele. ²⁴ Shegai uza da baci bawu wa ciga mu, u tsu yan ili i'ya n danai wa. Ili i'ya i panai n danai na vi, ara va da i wutai wa, shegai ara Tata da u suku mu.

²⁵ “N tonuko dã tã ili i na yi tun mari kabolo n aða.

²⁶ Kabanggi ki ka wenishike dã tã ili dem, kpam wa zuwa dã tã i ciiba gbã ili i'ya n tonuko dã. Kabanggi ka nala ki aya Kulu Keri ka Tata wa suku n kala ka va. ²⁷ N zuwa dã tã i panai mazanga a atakasuvu a de. Icun i mazanga ma mari a katakasuvu ka va ka ma zuwa dã i tsara. N zuwa dã i tsara ndishi

n shinga n na mi dere tyoku da ama a likimba a zuwa d^a i tsarai wa. Adama a nala kotsu i namgba katsum^a ko i pana uwonvo wa.

²⁸ “I pan^aka mu t^a an n danai ma laza t^a kpam ma bana t^a ma gono ara de. Ya ciga mu baci mayun, u gan t^a i yain mazanga ma ma gono ara Tata, kpaci u la mu t^a tsupige. ²⁹ N tonuko d^a t^a ili i na yi gb^a gogo-na kahu i tuw^a i git^a, tsara i git^a baci, i wushuku. ³⁰ Ma barakpa n ada na n dansi wa, kpaci uza da wa lya tsugono tsu likimba u naha w^a t^a a utuw^a. Shegai w^a n ucira a kaci ka va wa. ³¹ Ili i'ya Tata u va u tonuko mu n yain i'ya n tsu yan, tsara ya dem a likimba u reve ma ciga yi ta.

“Gogo-na tuwai tsu walai.”

15

Katyaci n atyangi

¹ Yesu lyai kapala n kadyanshi n atoni a ne, “Mpa kami ka katyaci ka mayun. Tata u va u da kacimbi. ² Katyangi ka baci kari a asuvu a va bawu ka matsai, aku u kapa ka. U tsu gyara t^a kpam u lapula katyangi ka baci dem ka matsasa tsara ka doku ka matsa cika. ³ Ili i'ya n tonuko d^a i zuwa ta i lapulai. ⁴ Ya rongo baci kabolo na mpa, ma rongo t^a dem kabolo n ad^a. Katyangi ka tsu matsa n kaci ka ne wa. Kafuda t^a ka matsa ka baci kabolo n kami ka ne. Nala dem eda ya fuda ya yan ili wa, she i'a kabolo na mpa.

⁵ “Mpa kami ka katyaci ki, eda atyangi. Uza da baci wa rongo kabolo na mpa, mpa kpam ma rongo kabolo n eyi, wa matsa t^a ilimaci cika. Shegai ya fuda ya yan ili wa, she n bang^a d^a. ⁶ Uza

da baci bawu wari kabolo nã mpa, wã tã tyoku u katyangi ka a varangiaku ka ekpei. Ama a tsu bidya tã atyangi a ekpi tsãra a varangu a ða a akina, a runukpa a ða. ⁷ I rongo baci kabolo nã mpa kpam i tonoi uwenishike u vã, ya folo tã Tata ili i'ya baci dem ya ciga, eyi kpam wa nãkã ðã tã i'ya. ⁸ Ya matsasa baci ilimaci ushani, nala wa wenike tã ama edã atoni a vã a ða, kpam ya wenike tã ama tsupige tsu Tata u vã.

⁹ “Ma ciga ðã tã tyoku ða dem Tata wa ciga mu. Gogo-na rongoi a asuvu a ucigi u vã. ¹⁰ I yan baci ili i'ya n danai, ya rongo tã a asuvu a uciga u vã. Tyoku ða n yain ili i'ya Tata u vã u tonuko mu n yain, kpam ma rongo a asuvu a uciga u ne. ¹¹ N tonuko ðã tã ili i nala yi tsãra i tsãra mazãngã ma dem n tsãrai, kotsu mazãngã ma ðe ma namba ili wa. ¹² Ili i'ya ma tonuko ðã i yain i'ya na: Cigai atoku a ðe tyoku ða dem mpa n ciga ðã. ¹³ Vuma u kuwã baci adama a kaje ða ne, nala wenike tã an wari n uciga u pige u ða u lai u ya dem.

¹⁴ Edã aje a vã a ða, i tono baci ili i'ya n danai. ¹⁵ N buwa ðã kpam u'isã agbashi wa, adama a ða uzakuwa u tsu tonuko agbashi a ne ili gbã wa. Shegai n isã ðã tã aje kpaci n tonuko ðã tã gbã ili i'ya Tata u vã u tonuko mu. ¹⁶ I dangasa mu wa, mpa n dangasa ðã. Kpam n nãkã ðã manyan ma na i yain: walai i ba i matsa ilimaci, icun i ilimaci i'ya ya ðarakpa. Aku Tata u nãkã ðã gbã ili i'ya baci dem i foloi n kala ka vã. ¹⁷ Ili i'ya n tonuko ðã i yain i'ya na: Cigai atoku a ðe.

Ama a likimba a kovoi atoni

18 “Ama a likimba a na a kovo dā baci, cibai a gitā tā a kovo mu. **19** Edā aza a likimba a dā baci, wa ciga dā tā tyoku da u tsu ciga ama a ne. Shegai n dangasa dā tā a asuvu a likimba, kotsu i woko ama a ne wa. Da i zuwai likimba u kovo dā. **20** Cibai ili i'ya n tonuko dā: Kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Ama a yanka mu baci mavura, a ka yanka dā tā dem. Kpam a yan baci ili i'ya n wenishike le, a ka yan tā dem ili i'ya ya tonuko le. **21** Shegai a ka yan dā tā mavura adama a da i'ari ama a vā. A ka yan tā nala kpaci a reve uza dā u suku mu wa. **22** A da baci n tuwāi n dansai n ele wa, a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a'ā n ure u uwutā a unyushi u cingi u le wa. **23** Uza da baci dem u kovo mu, u kovo tā dem Tata u vā. **24** N yan tā ikunesavu cika i'ya bawu uza kotsu u yain. A da baci māri n yain manyan ma nala wa, a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a wene tā ili i'ya n yain, gbā n nala a kovo mu n Tata u vā dem. **25** Nala gitā tā tsārā ili i'ya i'ari ukorongi a Mele ma le i woko mayun: ‘A kovo mu bawu kagita.’ ◊

26 “Ma sukunku dā tā uza da a ka isā Kabāngi. Wa wutā tā a asu u Tata, aku u tuwā ara de. Aya Kulu ku mayun. U tuwā baci, wa dansa tā ukuna u vā, kpaci i rongo tā kabolo nā mpa tun a'ayin a da n gitāi uwenishike.”

16

1 Yesu lyai kapala n kadyanshi, “N tonuko dā tā ukuna u na kotsu i əsākā uwushukusu nā mpa wa.

◊ **15:25** Ishp. 35:19; Ishp. 64:4.

² A ka loko dà tà a agata a Kashilà. Kpam a'ayin a ka tuwà tà a dà ama a ka wunusa dà, a yan baci nala a ka wene tà yavu Kashilà ka a ka gbashika. ³ A ka yansa tà ikuna i nala yi kpaci a reve Tata vi wa, kpam a reve mu wa. ⁴ Shegai n tonuko dà tà ukuna u na vi gampà, tsàrà a'ayin yi a rawa baci a dà a ka yan ikuna i nala yi, ya ciba tà ili i'ya n tonuko dà.

Manyan ma Kulu Keri

"A'ayin a dà n gitai uwenishike, n tonuko dà ili i na yi wa, adama a dà mǎri kabolo n àdà. ⁵ Gogo-na ugono u dà mu a asu u uza dà u suku mu. Shegai ko uza a asuvu a de wà la u wece mu, 'Nte va bana?' wa. ⁶ Gogo-na an n tonuko dà, atakasuvu a de a shadangu de n unamgbukatsumà. ⁷ Shegai ukuna u mayun u dà ma tonuko dà, wa laka dà tà tsulobo n laza. N laza baci, ma sukunku dà tà Kabàngi ki. Shegai n laza baci wa, Kabàngi ka nala ki ka tuwà wa. ⁸ A'ayin a dà baci Kabàngi ki ka tuwài, wa wenike tà ama a likimba an a nusai a udani u dà a danai, 'Tsu reve tà n ukuna u unyushi u cingi, tsu reve tà kpam n ili i'ya i'ari dere, n tyoku da Kashilà ka tsu yanka unyushi u cingi afada.' ⁹ A nusa tà a ukuna u unyushi u cingi, adama a dà bawu a wushuki nà mpa. ¹⁰ A nusa tà a ukuna u ili i'ya i'ari dere, kpaci a asu u Tata u dà ma bana kpam ya doku ya wene mu wa. ¹¹ A nusa tà a ukuna u afada, kpaci Kashilà ka kidaga de uza dà wa lya tsugono tsu likimba u na ugana.

¹² Mà tà n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko dà, shegai gogo-na i la tà ucira u dà ya reve. ¹³ A'ayin a dà baci Kulu ka ku tsu wenike ukuna u mayun u Kashilà ku tuwài, ka zuwa dà tà i reve gbà ikuna i

mayun i'ya i tsu wutaq a asu u Kashila. Wa dansa ili i'ya i wutaq ara ne wa, shegai u dansa ili i'ya u panai koshi, kpam wa tonuko da taq ili i'ya ya tuwaq. ¹⁴ Wa naq mu taq tsupige, kpaci wa bidya taq ili i'ya n danai u tonuko da. ¹⁵ Gba ili i'ya Tata wari n i'ya, i va i'ya dem. Da gai i zuwai n danai Kulu ka bidya taq ili i'ya n danai u tonuko da vi.

Unamgbukatsumaq wa woko ta mazanga

¹⁶ “A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i doku i wene mu.”

¹⁷ Aza roku a asuvu a atoni a ne a ka dansa utyoku u le, “Ndyakalen ka kadyanshi ka Yesu danai vi, ‘A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu.’ Kpam ndyakalen ka u danai ‘Adama a da ma gono a asu u Tata?’” ¹⁸ A doki a wecikei, “Ndyakalen ka ‘a'ayin kenu yi?’ Tsu reve ili i'ya wa tono wa.”

¹⁹ Yesu reve taq atoni yi a ka ciga taq a yan yi keci a ukuna vi, aku u tonuko le, “Kaci ka de ka ya wecemgbenishe an n danai, ‘A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu?’ ²⁰ Mayun n tonuko da, ya sa taq kpam i namgba katsumaq, shegai likimba wa pele taq. Ya namgba taq katsumaq, shegai unamgbukatsumaq u de wa woko taq mazanga. ²¹ A'ayin a da baci uka wa matsa, u tsu pana taq mbalaq, kpaci a'ayin a ilimaci a ne a rawa de. Shegai u kotso baci ilimaci yi, aku u asansaq na mbalaq mi, adama a da wari ipeli an u matsai maku mi a likimba. ²² Nala dem wari ara de. Gogo-na i namgba taq katsumaq, shegai ma doku taq ma wene da, kpam i yain mazanga ma bawu ko uza wa fuda wa shamkpa da ma. ²³ A'ayin a nala

a rawa baci, ya yan mu keci wa. Mayun n tonuko dà, Tata u vã wa nãkà dà tã gbà ili i'ya baci i foloi n kala ka vã. ²⁴ Kotsu i folo icun ili i na caupa wa. Rongoi ufoluso, Kashilà ka nãkà dà tã i'ya, tsàrà i shadangu n ipeli.

Kawauwi ka lya tã kaci ka likimba

²⁵ “N yan tã kadyanshi ka na ki n agisani, shegai a'ayin a ka tuwã tã a da bawu ma doku ma yan nala. Aku n tonuko dà gbà ikuna i Tata karara. ²⁶ Ya folo tã Tata vi n kala ka vã, shegai u kàñà mpa n foluko dà Tata vi wa. ²⁷ Kashilà Tata u ciga dà tã adama a da ya ciga mu, kpam i wushuki an ara ne dà n wutai. ²⁸ Asu u Tata u da n wutai, aku n tuwai a likimba. Gogo-na kpam ma ąsákà likimba n gono a asu u Tata.”

²⁹ Atoni yi a danai, “Gogo-na dà va dansa n atsu karara! N agisani a dà kpam va dansa wa. ³⁰ Gogo-na dà tsu revei an vu revei ili gbà. Va wushunku tã uza keci ku ne tun kahu gbàm u wecike. Nala u zuwa tsu tã tsu wushuki an a asu u Kashilà u dà vu wutai.”

³¹ Yesu wushuki, “Mayun dà i wushuki gogo-na vi? ³² A'ayin a ka tuwã tã, kpam gbàm a rawa de, a dà a ka wacinsa dà gbà de, ya dem u gono a kuwa ku ne,aku i ąsákà mu utyoku u vã. Shegai Tata wa rongo tã kabolo nã mpa, adama a nala ma rongo utyoku u vã wa.

³³ “N tonuko dà tã ikuna i na yi tsàrà i tsàrà ipeli i maci adama a dà i wokoi ili i te nã mpa! Likimba wa zuwa dà tã i pana ikyamba, shegai kotsu i gbama asuvu, kpaci n lya tã kaci ka ucira u likimba.”

17

Yesu yankai atoni a ne kavasu

¹ An Yesu kotsoi udansa gbä ili i na yi, u webelei zuba u danai, “Tata, a'ayin a yan de. Nákä Maku ma vunu tsupige, tsära Maku mi dem ma nákä vu tsupige. ² Vu nákä tä Maku mi ucira a kaci ka ama gbä, tsära Maku mi ma nákä uma u da bawu wäri n utyoku a asu u aza da vu nákä yi gba. ³ Ure u utsara uma u da bawu wäri n utyoku u da na: a reve vu, uza da wäri Kashilä ka mayun koshi, kpam a reve Yesu Kawauwi, uza da vu suki. ⁴ N wenike tä tsupige tsu vunu a likimba an n kotsoi manyan ma vu nákä mu n yain. ⁵ Gogo-na Tata, doku vu nákä mu tsupige tsa mari n tsa an mari kabolo n avu kahu a yain likimba.

⁶ “Vu nákä mu tä atoni a roku pini a likimba u naха, kpam n wenike le tä tyoku da väri. Aza a vunu a da caupa, shegai vu nákä mu n ele, kpam a gorimuko tä kadyanshi ka vunu. ⁷ A reve tä vu nákä mu gba ili i'ya mari n i'ya. ⁸ Kpací n tonuko le tä ili i'ya vu tonuko mu, kpam a wushuku tä n i'ya. A reve tä n wutai ara vunu, kpam a wushuku tä an ada vu suku mu. ⁹ Ma le tä uyanka kavasu. Aza a likimba a da mari uyanka kavasu wa, shegai aza da vu nákä mu, adama a da a'ari aza a vunu. ¹⁰ Gbä ama a nala yi aza da a'ari atoni a vä aza a vunu a da, kpam gbä aza da a'ari atoni a vunu aza a vä a da dem. Mayun a wenike tä tyoku da tsupige tsu vä tsäri. ¹¹ Ma tä utuwä ara vunu. Ma shamgbä a likimba kpam wa. Shegai atoni a vä a buwa tä ve pini a likimba. Wenike ucira u kala ka vunu; wata, kala ka vu nákä mu, tsära ko ili i sawa le wa.

Aku a ɓolomgbono a woko ili i te n atoku a le, tyoku da mpa n avu tsarı ili i te. ¹² N ucira u vunu u da, ucira u da vu nákà mu tun mari a likimba n u da n bishinkai ili i sawá le. Ko uza u te u le u puwàn wa, shegai uza da u ukai kaci ka ne a asuvu a ukpà vi koshi, tsára a shadangu ili i'ya Tagaràda u Kashila u danai.

¹³ “Gogo-na mpa la a utuwà ara vunu. Shegai n dansa t̄ ili i na yi tun mari a likimba, tsára atoni a v̄ a shadangu n mazànga tyoku da dem mari. ¹⁴ N tonuko le t̄ akani a vunu. Shegai ama a likimba a na a kovo le t̄, adama a da bawu a'ari ili i te n ama a likimba. Tyoku da dem mpa mari ili i te n likimba wa. ¹⁵ Tonuko da ma tonuko vu vu wutukpà le a asuvu a likimba vi wa, shegai vu bishinka uza u cingi vi u sawa le. ¹⁶ Mari a asuvu aaza a likimba u na wa, nala dem ele aza a likimba a da wa. ¹⁷ Gonuko le sarara vu wulukpe le a asu u uwenishike u akani a vunu a da a'ari a mayun. ¹⁸ N suku le t̄ a likimba, tyoku da dem vu suku mu a likimba. ¹⁹ N neke t̄ kaci ka v̄ n gbashika vu kotsu ele dem a neke kaci ka le a gbashika vu.

²⁰ “N yanka t̄ atoni a nala yi kavasu, kpam dem ma yanka t̄ aza da a ka tuwà a wushuku nà mpa kavasu adama a ili i'ya atoni a v̄ a ka tonuko le a kaci ka v̄. ²¹ Ma ciga t̄ gba le a woko ili i te n atoku, tyoku da mari ili i te n avu, avu kpam ili i te nà mpa. Ma ciga t̄ dem a woko ili i te n àtsu. Ama a likimba kpam a ka wushuku t̄ an a dà vu suku mu. ²² N nákà t̄ ama a na tsupige tsa vu nákà mu tsára a woko ili i te, tyoku da mpa n avu tsarı ili i te. ²³ Mpa ili i te i'ya mari n ele, avu kpam ili i te i'ya vari nà mpa, tsára a woko ili i te gba. Tsára ama

a likimba a reve an ada vu suku mu. A reve kpam an va ciga atoni a và tyoku da va ciga mu.

²⁴ “Tata, vu nàkà mu tà ama a na yi, kpam ma ciga le tà a rongo a asu u da màri, tsàrà a wene tsupige tsu và, tsupige tsa vu nàkà mu adama a da va ciga mu kahu uyan u likimba.

²⁵ “Tata, ada vari uza u shinga. Likimba reve vu wa, shegai n reve vu tà, kpam ama a na a reve tà an vu suku mu. ²⁶ N wenike le tà tyoku da vari, kpam ma lya tà kapala n uyansa nala. Kotsu a cigamgbana dere tyoku da vu ciga mu, tsàrà n bolomgbono n ele.”

18

A kanai Yesu

(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ An Yesu kotsoi kavasu, aku a lazai kabolo n atoni a ne a pasai Kararà ka Kidiron. A rawai a asu u da wari nàn danga n zayitum ushani, aku a uwai pini. ² A tsu bansa tà pini asu u vi, adama a nala a da i zuwai Yahuza, uza da u nekei Yesu u revei asu u da a'ari. ³ Adarakpi a pige n Afarishi a roku a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashila tsàrà a soku Yahuza. Kabolo ka asoje ka aza a Roma ka dem pini, ama a na yi a'â tà ubàni n iwunukatsu nà ncikalu, n avàsu. Yahuza da tonoi n ele hal ubana a asu vi.

⁴ Yesu reve tà gba ili i'ya ya gità n eyi, aku u rabai a kapala u wece le, “Ya ya zama?”

⁵ A wushuki, “Yesu uza u Nazara.”

U wushunku le, “Mpa Yesu!” (Yahuza uza da u kpatalakai Yesu vi, wà tà kushani pini n asoje

yi.) ⁶ An u tonuko le, “Mpa gai vi,” aku a bâtsai n kucinacina hal a rukpusai a iyamba.

⁷ U doku wece le, “Ya ya zama?”

A danai “Yesu uza u Nazara.”

⁸ U wushunku le, “N tonuko dâ de mpa gai Yesu vi. Mpa baci ya zama vi, asakai atoni a va a laza.”

⁹ Nala gitâ tâ tsâra ili i'ya u danai caupa i woko mayun: “N puwunsâ ko uza u te a asuvu a aza da vu naâkâ mu wa.”

¹⁰ Aku Simo Bituru talai burundu u ne u kâpamgbanai kutsvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adarâkpi. (Kala ka kagbashi ki ka Malâku.) ¹¹ Yesu tonukoi Bituru, “Gonuko burundu vi a ivin i ne. Va wundya ma wushuku n soi mako ma upana ikyamba tyoku da Tata u vâ u foibusoi wa?”

*A bankai Yesu a asu u Magono ma Adarâkpi
(Matiyu 26:57-58; Marku 14:53-54; Luka 22:54)*

¹² Uzapige u kuvonâ u Roma n asoje a ne, kabolo n aza a uwundya u Kuwa ku Kashilâ a kânai Yesu aku a sira yi. ¹³ A gitâ a banka yi ara Hanana, koku u Kayafa, uza da wâri Magono ma Adarâkpi a kayen ki. ¹⁴ Kayafa da wâri u tonukoi azapige a aza a Yahuda caupa, u da, “Wa la tâ tsulobo uza u te u na vi u kuwa n u da a ama gba a ka kuwa.”

*Bituru nanai Yesu
(Matiyu 26:69-70; Marku 14:66-68; Luka 22:55-57)*

¹⁵ Simo Bituru n katoni ka roku a tonoi Yesu. Katoni ki n Magono ma Adarâkpi mi a revembene tâ, adama a nala u uwa tâ pini a ulanga u kuwa ku Magono ma Adarâkpi mi kabolo n Yesu.

¹⁶ Shegai Bituru vana yi pini a utsutsu u kuwa vi.

Aku katoni ki ka gonoi ka dansai n makere ma mari kagbashi uza da wari a utsutsu. Aku u asarai Bituru uwai,¹⁷ makere mi ma wece yi, “Avu dem katoni ka Yesu ka, ko nala wa?”

Bituru wushuki, “Nala wa, mpa wa!”

¹⁸ A'ayin yi a ka yan ta kutanu, aku agbashi yi n aza a uwundaya u Kuwa ku Kashila a tasuki akina a ka lyashuku. Pini nala, Bituru banai dem u shamgbai tsara u lyashuku.

*Magono ma Adarakpi ma yansai Yesu keci
(Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Luka 22:66-71)*

¹⁹ Magono ma Adarakpi ma yansai Yesu keci a kaci ka atoni a ne n uwenishike u ne. ²⁰ Yesu wushuki, “N yansa ta kadyanshi tsara ya dem pana. N rongo ta uwenishike a agata a Kashila n Kuwa ku Kashila, a asu u da gb a aza a Yahuda a tsu bolomgbono. N tsu dana ili ukpawunsi wa. ²¹ Nida va yan mu keci ku na? Wece ama da a panai uwenishike u va. A reve ta ili i'ya n dansai.”

²² An Yesu danai nala, aku uza da wa wundaya Kuwa ku Kashila ki u basa yi, u danai, “Ya vari hal va dansa n Magono ma Adarakpi naha?”

²³ Yesu wushuki, “N dana baci ili i roku i'ya Mele ma danai i gan wa, she i dana i'ya. Shegai ili i'ya n danai mayun da baci, nida u basa mu?”

²⁴ Yesu pini usiri, aku Hanana tutuku yi ara Kayafa Magono ma Adarakpi.

Bituru doki u nanai Yesu

²⁵ A'ari pini, Simo Bituru pini kushani evu n akina n u lyashuki, aku a wece yi, “Avu dem katoni ka Yesu ka, ko nala wa?”

Shegai Bituru nanai u danai, “Nala wa, mpa wa!”

²⁶ Kagbashi ka Magono ma Adarapkpi ka roku ka pini dem a asu vi. Kumaci ku vuma da a kapai kutsuvu. U danai, “Yavu va da n wene vu t̄ a asu u ndanga n zayitum kabolo n eyi, ko n wene vu wa?”

²⁷ Aku Bituru doki u nanai, kute-kute kapen ka salai.

*A bankai Yesu ara Bilatu
(Matiyu 27:1-2, 4; Marku 15:1-5; Luka 23:1-5)*

²⁸ Kayafa kotsu t̄ uyanka Yesu afada n kpasani. Aku a banka yi ara Bilatu, gomuna a asuvu a tsugono tsu Roma. Shegai ama yi a uwa pini a kuwa ki wa. A da baci uza roku a asuvu a le wari u uwai pini, w̄ari wa woko t̄ n ashind̄a, kpam Mele ma əsak̄a yi u lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana wa. ²⁹ Aku Bilatu wutai a uwotsu vi u wece le, “Kadyanshi ka eni ka i tukoi vuma u na n ka?”

³⁰ A wushuki, “A da baci vuma u na w̄ari uza u unyushi wa, ts̄ar̄a tsa tuko yi ara vunu wā.”

³¹ Bilatu tonuko le, “Bidya ni n kaci ka de i ba i yanka yi afada tyoku da Mele ma de ma danai i yanka yi.”

Aku a wushuki, “Ed̄a aza a Roma i tsu əsak̄a tsu tsu zuwa a wuna vuma wa.” ³² Ili i'ya a danai i wenike t̄ kadyanshi ka Yesu yain a ukuna u tyoku da wa kuwa, wa woko de mayun.

³³ Aku Bilatu gonoi a kuwa ku tsugono tsi, u isai Yesu u wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

³⁴ U wushunku yi, “Keci ku vunu ka na vi, ko gai aza roku a da a tonuko vu ukuna u v̄a?”

³⁵ Bilatu wece yi, “Vu reve tā gai mpa uza u Yahuda da wa! Ama a vunu a da n adarakpi a pige a vunu alya a nākā mu n avu. Ndyia vu yain?”

³⁶ U wushuki, “Tsugono tsu vā tsu likimba u na tsa wa. A da baci tsu likimba u na tsa, agbashi a vā a ka shilakānā tā tsarā a bishinka ama a neke mu a akere a azapige a aza a Yahuda a na. Mpa tyoku u ngono n da ma lya tsugono tsu likimba u na da mari wa.”

³⁷ Bilatu wece yi, “Dana avu magono ma?”

U wushuki, “Vu dana tā mpa magono ma, kpam vu dana tā mai. Adama a nala a da a matsa mu kpam adama a nala a da n tuwai a likimba tsarā n tonuko ama ukuna u mayun. Kpam gbā uza da wa ciga ukuna u mayun u tsu panaka mu ta.”

³⁸ Bilatu wece yi, “Ndyia ukuna u mayun vi?”

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(Matiyu 27:15-31; Marku 15:6-20; Luka 23:13-25)

An Bilatu danai nala, aku u lazai ubana a asu u aza a Yahuda yi u tonuko le, “Vuma u na u yan ili i roku i'ya i rawai ma dana, ‘U kānā tā u kuwā’ wa.

³⁹ I reve tā gai n tsu aṣaṅkā tā vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali a'ayin a Abiki a Upasamgbana dem. Ya ciga n aṣaṅkā dā ‘magono ma aza a Yahuda da?’”

⁴⁰ A worukpoi, “A'a, eyi na wa! Baraba da tsa ciga.” (Baraba tani uza u magalākā da.)

19

¹ Pini nala, Bilatu zuwai asoje a ba a bawin Yesu.
² A cacai funi u awana kakondori aku a ukunkai yi

a kaci, a ukunka yi kunya ku mini ma galura.* ³ A tuwusai ara ne n a dansi, “Uma u vunu u ɓaràkpa, magono ma aza a Yahuda!” A rongo yi kpam u basasa a upetiwa’eshi.

⁴ Bilatu doki u banai a uwotsu vi u tonukoi ama yi, “Panai, ma tuko yi t̄ pini na ha tsara n wenike an bawu n tsarai unyushi u da u rawai n wuna yi.”

⁵ Aku Yesu wutai, u’uki n funi u awana n kunya ku mini ma galura. Bilatu tonuko le, “Vuma da da na!”

⁶ An adarakpi a pige n aza a uwundya u Kuwa ku Kashilà a wene yi, aku a salai, “Wandamgbana ni! Wandamgbana ni!”

Shegai Bilatu wushunku le, “Eda bidya ni i ba i wandamgbana. N tsara yi n unyushi u da u rawai n wuna yi wa.”

⁷ Azapige a aza a Yahuda yi a wushuki, “U da aya Maku ma Kashilà. Adama a nala, Mele ma tsunu ma dana t̄ u kuwa.”

⁸ An u panai nala, aku u doki u giruwai cika. ⁹ U doki u gonoi a asuvu u wecei Yesu, “Nte vu wutai?” Shegai u wushunku yi wa. ¹⁰ Bilatu danai, “Va wushunku mu wa? Ciiba, ma t̄ n ucira u da ma zuwa a ƙasaka vu ko kpam a wandamgbana vu.”

¹¹ Yesu wushunku yi, “Va fuda t̄ va zuwa ama a yanka mu ili i’ya vu zuwa le adama a da Kashilà ka zuwa vu vu fuda vu yain nala. Vuma da u zuwai a tuko mu ara vunu u la vu t̄ unyushi u cingi.”

¹² An Bilatu panai nala, aku wa ciga u ƙasaka Yesu. Shegai azapige a aza a Yahuda yi a rongoi

* **19:2** A’ayin a nala yi, Kaisa Magono u tsu uka t̄ avuku a da a piyanlasai kakondori n a da a’ari n mini ma galura. A yanka t̄ Yesu nala tsara a yanka yi majari.

isali, “Vu əṣakà baci vuma u na, vu buwa kpam kaje ka Kaisa Magono wa! Uza da baci dem u gonukoi kaci ka ne magono, utokulalu u Kaisa da!”

¹³ An Bilatu panai ili i'ya a'ari utono, aku u wutukpai Yesu a ulanga u da a ka isə Ulanga u da a Kirai n Atali (N Tsi'arama tani “Gabata”). Eyi kpam u dusuki a karatsu ka afada a ulanga u kuwa ku tsugono. ¹⁴ N kaara a kaci ka Kain ka Afobi ka Abiki a Upasamgbana ka.

Aku Bilatu tonukoi aza a Yahuda yi, “Magono ma de ma na!”

¹⁵ Aku a worukpoi cika, “Wuna ni! Wuna ni! Wandamgbana ni!”

U wece le, “Ya ciga mu n wandamgbana magono ma de da?”

Adarakpi a pige a wushuki, “Tsə n magono ma roku ma ma wurai Kaisa wa.”

¹⁶ Aku Bilatu naka le Yesu tsara a ba a wandamgbana yi.

A wandamgbanai Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Luka 23:26-43)

Pini nala, asoje yi a bidyai Yesu a lazai n eyi. ¹⁷ An wa wutə a ilyuci yi,aku u cangai mawandamgbani ma ne ubana a asu u da a ka isə Mako ma Kaci. (Asu vi a tsu isə tə u da dem “Golugota”† n Tsi'arama). ¹⁸ Nte a varai Yesu pini n ikusa. Nala dem a yankai aza a kuwa ku a'alì a roku ama a re, ya dem a kapashi ka te, Yesu aya a mere ma le.

¹⁹ Bilatu zuwa le a zuwa iryoci a mawandamgbani mi. I danai, “YESU UZA U NAZARA, MAGONO

MA AZA A YAHUDA.” ²⁰ A korongu taq i'ya hal kutatsu: i kagitaq n Tsiyahuda, n Tsironma, aku n Tsihelina.† Ama ushani a yan taq i'ya kaneshi, kpaci a asu u da a wandamgbanai Yesu vi, wari mbari n ilyuci yi wa. ²¹ Adarakpi a pige a tonukoi Bilatu, “Kotsu vu korongu ‘Magono ma aza a Yahuda wa,’ shegai korongu ‘Vuma u na u danai aya Magono ma aza a Yahuda.’ ”

²² Bilatu wushunku le, “N korongu taq u da nala, kpam nala wa woko.”

²³ An asoje yi a varai Yesu ikusa a mawandamgbani, aku a bidyai aminya a ne a pecei a da a asu u kunishi, kasoje dem ka tsarai ka te. A bidyai dem matogo ma bululu ma ne ma mari kunya ku te ka a cai ili i'ya i bidyai a zuba ubana a iyamba.

²⁴ Aku asoje yi a dansai utyoku u le, “Tsa kara ka wa. Asakaq tsu varanki ka uruta tsaraq tsu wene uza da wa tsaraq ka.” Nala gitaq taq tsaraq udani u Tagarada u Kashilaq u na u woko mayun:

“A pecei aminya a va,
aku a varanki matogo ma va uruta.” ◊

Nala tani asoje yi a yain.

²⁵ Mma u Yesu u shamgba taq a ikengi i mawandamgbani mi kabolo n anukakenu a ne, n Meri uka u Kulofa. Meri Magadaliya waq taq dem pini kushani. ²⁶ Katoni ka Yesu wa ciga cika ka dem pini kushani evu na mma u Yesu vi. An Yesu wene le gba, u tonukoi mma u ne, “Vuma u na aya maku ma vunu gogo-na.” ²⁷ U tonukoi kpam katoni ki, “Mma u vunu u da na gogo-na.” Pini nala, katoni ki ka bidyai mma vi ubana a kuwa ku ne.

◊ **19:24** Ishp. 22:18.

*Ukpa u Yesu
(Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Luka 23:44-49)*

²⁸ Yesu reve tā gogo-na u kotso de manyan ma ne. Shegai an wa ciga u shadangu udani u Tagarada u Kashilaà, aku u danai, “Ma pana tā kakuli!” [◊] ²⁹ Kadele ka pini ushadangi n mini ma cinwi ma kalam, aku asoje yi a ukai pini kashaku, a sirai ka a kalangu, a ràdagbài ka ubana a unà u ne. ³⁰ An u comoi ma, aku u danai, “A kotso de.” Aku u varai kaci ka ne a iyamba, pini nala, uma u ne u wutai.

A sapai Yesu a mabele

³¹ Kain ka Afobi ka, kain ka wansa baci Ashibi kpam a doku tā ka kelen kpaci kain ka Abiki a Upasamgbana[†] ka. An u wokoi aza a Yahuda bawu a ka ciga ikyamba yi i woko pini a mawandamgbani n kain ka Ashibi, a foloi Bilatu tonuko asoje a koduso a'ene a aza da a'ari a mawandamgbani mi. Aku kpam a takpusa ikyamba yi a zuba u mawandamgbani mi. ³² Asoje yi a gitai a kodusoi a'ene a ama a re aza da a'ari a apashi a re a Yesu yi. ³³ Shegai an a rawai ara Yesu, a cina yi cina u kuwà de, a kodo a'ene a ne wa. ³⁴ Uza u te a asuvu a asoje yi u bidyai masari ma ne u sapai yi n ma a mabele. Aku mpasa n mini ma wutai. ³⁵ Tsu reve tā ukuna vi mayun da, kpaci uza da u wenei u da a'ayin a da ukuna vi u gitai aya u danai. U tonuko

[◊] **19:28** Ishp. 69:21; Ishp. 22:15. [†] **19:31** Abiki a Upasamgbana a ka fuda tā a ka woko ko kain ka eni ka baci a asuvu a a'ayin a shindere. Adama a nala, Abiki a Upasamgbana yi a kànàtà a kain ka Ashibi a kayen ka a wandamgbanai Yesu, pini nala, aku a doki kain ki kelen.

tsu ta tsara i wushuku. ³⁶ Ukuna vi u gita ta tsara udani u Tagarada u Kashila u woko mayun: “Ko katele ka te ka ne ka la ka kodo wa.” ³⁷ Tagarada u Kashila kpam dem u dana ta, “A ka webele ta uza da a sapai n masari.” ³⁸

*Kacia ka Yesu
(Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Luka 23:50-56)*

³⁸ An nala wurai, Isuhu u Arimatiya, u wecei Bilatu ko wa asaka u bidya ikyamba i Yesu. (Isuhu katoni ka Yesu ka shegai a ukpawunsi, kpaci wa pana ta uwonvo u azapige a aza a Yahuda.) Bilatu wushuku ta, pini nala, Isuhu vi u lazai u ba u cangai ikyamba yi u lazai n i'ya. ³⁹ Nikodimu uza da wari u tuwai ara Yesu n kayin ki u soku yi ta. U tukoi ili i magulani i utsunku akushe icun kure i'ya i rawai evu n uratsanaka amangatawun (100). ⁴⁰ Ama a re a na yi a bidyai ikyamba i Yesu a cacai i'ya ukyawan n aminya kabolo n ili i magulani yi. Tyoku da aza a Yahuda a tsu yan da la vi a ka cisangu baci kakushe. ⁴¹ Asu u uwandamgbanaa vi wa ta evu n kashina ka ndanga, a asu u da wari n kasaun ka savu ka bawu kotsu a zuwai pini uza. ⁴² An u wokoi Kain ka Afobi ka kahu Abiki a Upasamgbana kpam kasaun ki kari evu, aku a ukai ikyamba i Yesu pini.

20

*U'yanga u Yesu a ukpa
(Matiyu 28:1-8; Marku 16:1-8; Luka 24:1-12)*

[◊] **19:36** Uwt. 12:46; Mkc. 9:12; Ishp. 34:20. [◊] **19:37** Zak. 12:10.

¹ N kpasaki ku kain ka kagita ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi, Meri Magadaliya banai a kasaun ki, u wenei a gindalakpa de katali ki a giduwai unaq u kasaun vi. ² Aku u sumai ugono a asu u Simo Bituru n katoni ka roku, uza da Yesu cigai, u tonuko le, "A bidya de Asheku a kasaun ki, kpam tsu reve a asu u da a zuwa yi wa!"

³ Bituru n katoni ki a lazai ubana a kasaun ki. ⁴ A'ari ilyadi gba le, aku katoni ki ka wurai Bituru u lasa yi urawa pini a kasaun ki. ⁵ An u kelikei u webelei a asuvu, u wenei aminya a kacida yiuzuwi, shegai u uwa pini wa. ⁶ Aku Simo Bituru rawai u uwai pini a asuvu. U wenei aminya a kacida yiuzuwi. ⁷ Aku kpam u wenei kakashi ka a palakai upetiwa'eshi u Yesu vi, a katalai ka a asu u ne kau. ⁸ Aku katoni ka ka gitai urawa a kasaun ki, eyi dem u uwai. U wenei kpam u wushuki Yesu 'yang'a de a ukpa. ⁹ (Kotsu a'ari a reve an Tagarada u Kashila u danai u kana ta Yesu 'yang'a a ukpa wa.) ¹⁰ Aku atoni yi a gonoi a kuwa.

*Meri Magadaliya wenei Yesu
(Matiyu 28:9-10; Marku 16:9-11)*

¹¹ Shegai Meri shamgbai a ulanga u kasaun vi, n u sayi. U kelikei u webelei a asuvu a kasaun ki. ¹² U wenei atsumate a zuba a re pini, a ukai aminya a eri. Aku a dusuki a asu u da ikyamba i Yesu i'ari caupa. Uza u te a asu u kaci uza u te kpam a asu u a'ene.

¹³ A wece yi, "Ndya i zuwai va sa?"

U wushuki, "A bidya de Asheku a va, kpam n reve a asu u da a zuwa yi wa." ¹⁴ An Meri danai

nala, aku u kpatalai u wenei Yesu kushani pini a asu vi, shegai u reve an aya wa.

¹⁵ Yesu wece yi, “Ndya i zuwai va sa? Ya va zama?”

Meri n u wundi uza da wa kirana n kashina ka ndanga ki aya, aku u danai, “Uzapige, vu bidya baci ikyamba i ne, ma folo vu, tonuko mu tsara n bana n bidya.”

¹⁶ Yesu tonuko yi, “Meri.”

Meri kpatalai ara ne u danai, “Rabboni!” (Wata, “kawenishiki ka va” n Tsi’arama.)

¹⁷ Yesu tonuko yi, “Kotsu vu kana mu wa, kpaci kotsu n gono ara Tata wa. Shegai wala vu bana a asu u atoni a va vu tonuko le, ‘Ma gono ta ara Tata u va uza da dem wari Tata u de. Aya Kashilà ka va, kpam aya dem Kashilà ka de.’ ”

¹⁸ Aku Meri Magadaliya gonoi u tonukoi atoni yi u wene ta Asheku. U tonuko le kpam ili i’ya u tonuko yi.

Atoni a Yesu a wene yi

(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Pini n kayin ka Aladi ka nala ki, atoni yi a bolomgbonoi a kunuaku a gidakusi itsutsu yi gba, kpaci a ka pana ta uwonvo u aza a Yahuda. Aku Yesu uwai u shamgbai a asuvu a le u danasa le, u danai, “Ndishi n shinga n rongo n ada.” ²⁰ An u danai nala, aku u wenike le a’utsu a da a’ari a akere a ne n a mafele ma ne. Atoni yi a shadangu ta n mazangà cika an a wenei Asheku. ²¹ U doki u danai, “Ndishi n shinga n rongo n ada. Tyoku da Tata u va u suku mu, nala dem ma suku da.” ²² Aku u fulaka le kuvi ku ne, u danai, “Wushai Kulu Keri.

²³ Aza da baci i cimbusukai unyushi u cingi u le, Kashilà dem ka cimbusukà le t, kpam a woko d ucimbusuki. Aza da baci kpam bawu i cimbusukai unyushi u cingi u le, Kashilà dem ka cimbusukà le wa.”

Yesu n Toma

²⁴ Uza u te a asuvu a Kupanamere yi; wata, Toma (uzा da a tsu is Mapeshe), wri pini kabolo n ele wa, a'ayin a da Yesu wenikei kaci ka ne vi. ²⁵ An u rawai, atoni a da a buwai vi a ka tonusuko yi, “Tsu wene t Asheku!”

Shegai Toma danai, “Ma wushuku wa she n wene a'utsu a da a vara yi n ikusa yi, n uka pini kujubu ku v, kpam n uka kukere ku v a mabele ma ne.”

²⁶ An a yain a'ayin a shindere, aku atoni yi a doki a bolomgbonoi a kunu ki, Toma pini dem kabolo n ele. A gidkusu t dem itsutsu yi tyoku da a yain caupa, pini nala, Yesu tuwi u shamgbai a mere ma le. U dansa le u danai, “Ndishi n shinga n rongo n aa.” ²⁷ Aku u tonukoi Toma, “Wene akere a v, uka kujubu ku vunu a a'utsu yi. Uka kukere ku vunu pini a mabele ma v. Asak ukpa u uwushuku vu wushuku.”

²⁸ Toma wushuki, “Ada Asheku a v n Kashilà ka v.”

²⁹ Aku Yesu tonuko yi, “Vu wushuku t an u wokoi vu wene mu. Aza da a wushuki bawu a wene mu, a ka yan t ipeli i mayun.”

Ili i'ya i zuwai Yahaya korongi tagarada na

³⁰ Atoni a Yesu a wene yi t u yansai ikunesavu ushani i'ya bawu a korongi a asuvu a tagarda u na. ³¹ N korongu t ikuna i na yi tsa i wushuku

an Yesu aya Kawauwi Maku ma Kashilà, kpam adama a ða i wushuki n eyi, ya tsàrà tà uma.

21

Ibilili ushadangi n adan

¹ Aku Yesu tuwài u doki u wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne a ikengi i Kushivà ku Galili.* Tyoku ða ukuna vi u gitài ða na: ² Atoni a ne ushani alya a pini: Simo Bituru, n Toma (uza ða a tsu isà Mapeshe), n Nataniya u Kanan u Galili, nà mmuku n Zabidi, n atoni a re a roku. ³ Simo Bituru tonukoi aza ða a buwai vi, “Ma bana tà ukàñàsà adan.”

Aku a danai, “Tsa bana tà dem kabolo n avu.” Aku a lazai a asuvu a kpatsu ku le. Shegai a kàna ko i te wa n kayin ka nala ki.

⁴ An kain ka wansai n usana u de, aku Yesu shamgbai a ikengi i kushivà, shegai atoni yi a reve an Yesu ða wa.

⁵ U isà le u danai, “Ama a và, i kàna gbàm adan?”

A wushuki, “A'a.”

⁶ Aku u tonuko le, “Vutàlai ibilili i de a kapashi ka ulyaki ka kpatsu ki, ya kàna tà.” Aku a yain nala, a fuda gbàm a rono ibilili yi wa kpaci adan a ða pini ushani.

⁷ Aku katoni ka Yesu wa ciga vi u tonukoi Bituru, “Asheku a ða!” An u panai a danai Asheku a ða, aku u ukai matogo ma ne (kpaci wari u mondo tà ma an wa yan manyan), aku u radugi u rukpài pini a mini mi. ⁸ Atoni a ða a buwai vi a rawai a kpatsu ki, aku a ka ɓàna ibilili yi ushadangi n adan. A'ari mbaari n kagida wa, evu n iyadi amangatawun

* **21:1** Kushivà ku Tibariya kala ka dem ka Kushivà ku Galili.

(100) i'ya. ⁹ An atoni yi a wutai a kpatsu ki, a wenei wá tā n ilikulya, kpam wa zungu adan a akina.

¹⁰ Aku Yesu danai, “Tukoi adan a roku a asuvu a da i kānai vi.”

¹¹ Aku Simo Bituru gonoi a kpatsu ki u ronoi ibilili yi ubana a kagida. Adan a pige amangatawun n amangarenkupa n a tatsu (153) a da a'ari pini, gbá n nala ibilili yi i kara wa. ¹² Yesu tonuko le, “Tuwai i lyai ilikulya.” Ko uza u te a asuvu a atoni yi u kawan u wece yi, “Ada yai?” wa, kpaci a reve tā Asheku a da. ¹³ Aku Yesu banai u bidyai burodi u nákə le. U nákə le kpam dem adan yi. ¹⁴ Tatsu da la vi an Yesu wenikei kaci ka ne ara le an u 'yangai a ukpa.

Yesu n Bituru

¹⁵ An a kotsoi ulya ilikulya, Yesu wecei Simo Bituru, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu kapala n uciga u da atoni a na a ka ciga mu?”

U wushuki, “Eye, Asheku, vu reve tā ma ciga vu.”

Yesu danai, “Linaka mmuku ma ncon n va.”

¹⁶ Yesu doki u wecikei u ire, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?”

Bituru wushuki, “Eye, Asheku, vu reve tā ma ciga vu!”

Yesu danai, “Kirana ná ncon n va.”

¹⁷ U doki u wecikei utatsu, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?”

Aku Bituru namgbai katsumá an Yesu wece yi hal kutatsu u da wa ciga yi. Aku u tonukoi Yesu, “Asheku, vu reve tā ko ndya wa. Vu reve tā ma ciga vu.”

Yesu tonuko yi, “Linąka ncon n va. ¹⁸ Mayun n tonuko vu, a'ayin a da varı kalobo, vu tsu uka tą aminya n kaci ka vunu vu bana a asu u da dem va ciga vu bana. Shegai vu kutsa baci, va bäräkpa tą akere a vunu uza roku u uka vu, u rono vu ubana a asu u da bawu va ciga vu bana.” ¹⁹ (Yesu dana tą nala tsąra u wenike tyoku da Bituru wa kuwą tsąra u nąką Kashilą tsupige.) Aku Yesu tonukoi Bituru, “Tono mu!”

²⁰ Bituru yiralakpai aku u wenei katoni ka Yesu wa ciga vi wa tono le, aya kpam dem uza da u rabai evu n Yesu an a ka lya ilikulya aku u wecikei, “Asheku, ya uza da wa neke vu vi?” ²¹ An u wene yi, u wecei Yesu, “Asheku, ndya ya tuwą ya gitą n eyi?”

²² Yesu wushunku yi, “N da baci ma ąsąką yi n uma hal a'ayin a da ma gono, ndya i birika vu? Avu gai tono mu.” ²³ Aku alabari a kyawain a asu u atoni a da eyi nala vi wa kuwą wa. Shegai Yesu dana da u danai eyi na wa kpądą ukuwą wa. Dana da gai u danai, “N da baci ma ąsąką yi n uma hal a'ayin a da ma gono, ndya i birika vu?”

²⁴ Katoni ka nala ki aya u dansai gbą ili i na yi. U korongi i'ya, kpam tsu reve tą ukuna u mayun u da wa dansa.

²⁵ Yesu yansa tą ili i roku ushani. A da baci a ka korongu gbą ili i na yi a itagarąda, a uwene u va kabala ka la a likimba ka ka bidya i'ya wa.

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n abon a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022**

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010